

UNMIK

PRIVREMENE INSTITUCIJE SAMOUPRAVLJANJA

VLADA KOSOVA

**MINISTARSTVO ZA OBRAZOVANJE
NAUKU I TEHNOLOGIJU**

**STRATEGIJA ZA INTEGRACIJU ZAJEDNICA
ROMA, AŠKALIJA I EGIPĆANA NA KOSOVU**

**KOMPONENTA OBRAZOVANJA
2007-2017.**

Priština, Juli 2007.

UNMIK

PRIVREMENE INSTITUCIJE SAMOUPRAVLJANJA

VLADA KOSOVA

**MINISTARSTVO ZA OBRAZOVANJE
NAUKU I TEHNOLOGIJU**

**STRATEGIJA ZA INTEGRACIJU ZAJEDNICA
ROMA, AŠKALIJA I EGIPĆANA NA KOSOVU**

**KOMPONENTA OBRAZOVANJA
2007-2017.**

Priština, Juli 2007.

Sadržaj

Lista skraćenica	4
Sažetak	7
1. Uvod	9
2. Sadašnje stanje obrazovanja zajednica Roma Aškalija i Egipćana	14
Delimična integracija zajednica Roma , Aškalija i Egipćana u obrazovanje	15
Nezadovoljavajuće učešće zajednica Roma , Aškalija i Egipćana u obrazovanje.....	15
3. Vizija i Misija	17
Vizija.....	17
Misija	18
4. Strateški ciljevi	19
4.1. Značajno poboljšanje učešća i kvaliteta obrazovanja za pripadnike zajednica Roma, Aškalija i Egipćana	19
4.2. Sprečavanje diskriminacije i segregacije u obrazovanju	25
4.3. Kvalitetna i efikasna saradnja između relevantnih organizacija i institucija.....	27
4.4. Podizanje svesti i spremnost relevantnih faktora da podrže edukativno-obrazovne processe	31
5. Plan za realizaciju Strategije	34
6. Budžet Strategije	58
DODATAK: Lista učesnika	62

Lista skraćenica

Skraćenica	Puno ime
EAR	Evropska Agencija za Rekonstrukciju
AGEF	ArbeitsGruppe Entwicklung und Fachkraefte im Bereich der Migration und der Entwicklungszusamenarbeit
ANUK	Akademija Nauka i Umetnosti Kosova
SB	Svetska Banka
EZ	Evropska Zajednica
CCFD	Comitè Catholique Contre la Fair et Pour le Dèveloppement
CRS	Catolik Reilef Service
OUO	Opštiska Uprava Obrazovanja
ECHO	Humanitarna Organizacije Evropske Zajednice
EFA	Obrazovanje za Sve
FSDEK	Finski Program za podršku Specijalnog Obrazovanja na Kosovu
GTZ	Organizacija za tehničku saradnju Nemačke
ILO	Međunarodna organizacija za rad
INALCO	Fakultet orijentalnih jezika u Sorboni
IOM	Međunarodna organizacija za migracije
PI	Pedagoški Institut
KEC	Kosovski Obrazovni Centar
KFOS	Kosovska Fondacija Civilnog Društva
KOSVET	Kosovski program za profesionalno obrazovanje i trening
SRN	Savet Roditelja i Nastavnika
SRNK	Savet Roditelja i Nastavnika Kosova
KFRAE	Kosovski Forum za Rome Aškalije i Egipćane
SŠ	Savet Škole
MONT	Ministarstvo za Obrazovanje , Nauku i Tehnologiju
MPF	Ministarstvo za Privredu i Finansije
MKOS	Ministarstvo za Kulturu, Omladinu i Sport

MLS	Ministarstvo za lokalnu samoupravu
MRISP	Ministarstvo za rad i socijalnu politiku
MRGI	Međunarodna grupa za prva manjina
NVO	Nevladine organizacije
OSBE	Evropska organizacija za bezbednost i saradnju
PK	Policija Komuniteta
CPO	Centar za Profesionalno obrazovanje
PSK	Policijka služba Kosova
UNESCO	Organizacija UN za Obrazovanje, Nauku i Kulturu
UNICEF	Fond za Decu pri UN
UNMIK	Privremena Administrativna Misija Un na Kosovu
USAID	Americka Agencija za Razvoj
KP	Kancelarija Premijera
OKZ	Opstinska Kancelarija za Zajednice
RKO	Regionalna Kancelarija za Obrazovanje

Sažetak

Strategija za integraciju Roma , Aškalija i Egipćana u obrazovanje, predstavlja jednu od komponenti sveobuhvatne Strategije za integraciju ovih zajednica u kosovsko društvo, a radi se pod nadzorom Kancelarije Predsednika Vlade Kosova. Izrada ove Strategije sponzorirana je od strane Ministarstva za Obrazovanje , Nauku i Tehnologiju Kosova (MONTA) i podržana je od strane Kosovskog Fonda za Otvoreno Društvo (KFOS) .

Sam proces izrade ove strategije se odvijao u kordinaciji sa Kosovskim Obrazovnim Centrom (KEC) i uz široko učešće svih zainteresovanih strana : Vlade Kosova, predstavnika zajednica Roma , Aškalija i Egipćana , civilnog društva , političkih partija i međunarodnih organizacija koje se bave pitanjima ljudskih i dečjih prava (OSBE i UNICEF) i dr. uz stalna nastojanja za postizanjem konsenzusa po svim ključnim pitanjima .

Razvoj ovog dokumenta je podprut činjenicom da je Vlada Kosova razvila Strategiju za Razvoj Preduniverzitetskog Obrazovaja za period 2007-2017. godine i Strategiju za Razvoj Visokog Obrazovanja za period 2005-2015. godine. Oba ova dokumenta akcenat stavljaju na sveobuhvatnost i na postojanje jednakih mogućnosti za sve pa stoga predstavljaju dobru osnovu za razvoj Strategije za integraciju zajednica Roma, Aškalija i Egipćana u obrazovanje. Pregled ciljeva ove strategije je dat u nastavku:

Vizija: *Kosovo – društvo znanja i sveobuhvatnosti a uz poštovanje diverziteta , integrisano u evropske tokove , sa jednakim mogućnostima za lični razvoj svih pojedinaca iz zajednice Roma , Aškalija i Egipćana koji doprinose stabilnom ekonomskom i društvenom razvoju .*

Misija: *Izgradnja kvalitetnog i sveobuhvatnog sistema obrazovanja zasnovanog na pravo, jednakost i poštovanje diverziteteta, koji doprinosi punoj integraciji zajednica Roma, Aškalija i Egipćana u društvo.*

Strateški ciljevi:

1. Značajno poboljšanje kvaliteta obrazovanja i učešće pripadnika zajednica Roma, Aškalija i Egipćana ;
2. Sprečavanje diskriminacije i segregacije u obrazovnom sistemu;
3. kvalitetna i efikasna saradnja između relevantnih organizacija i institucija u funkciji obrazovanja pripadnika zajednica Roma, Aškalija i Egipćana ;
4. Svesniji pristup zajednica i strana u procesu, i veća podrška i pomoć obrazovanju za pripadnike zajednica Roma, Aškalija i Egipćana .

Strateškim planom je predviđeno pokretanje 25 opštih mera koje se mogu konkretizovati u okviru desetak projekata, a radi realizacije potrebne transformacije sadašnjeg stanja do nivoa koji bi značio ispunjenje misije Strategije.

Budžetske kalkulacije za period 2007-2012. godine su detaljno urađene i odražavaju postignuti konsenzus između učesnika u procesu izrade Strategije. Ove kalkulacije su urađene za svaku stavku posebno, nakon čega se grupišu prema Strateškim Ciljevima .

1. Uvod

Ova komponenta Strategije za integraciju zajednica Roma, Aškalija i Egipćana, ima za cilj da identifikuje i mobilise sve relevantne izvore koji su u vezi sa obrazovnim sistemom na svim nivoima, kako bi pridonela poboljšanju stepena obrazovanja i jačanju zajednica Roma, Aškalija i Egipćana na Kosovu, i omogućila održivi ekonomski i socijalni razvoj.

Vlada Kosova, znajući probleme sa kojima se suočavaju zajednice Roma, Aškalija i Egipćana, angažovala se na izradi jedne sveobuhvatne Strategije radi poboljšanja njihovog položaja u mnogim oblastima života. Strategija predviđa dizajniranje i implementaciju politika i konkretnih programa radi smanjenja siromaštva, uključivanje zajednica u javni život, njihovo obuhvatanje obrazovnim sistemom, očuvanje i razvoj kulturnog i etničkog identiteta. Zajednica Roma, Aškalija i Egipćana kao i drugi važni međunarodni faktori su značajni partneri i saradnici Vlade Kosova na izradi i primeni ovog važnog dokumenta.

Ministarstvo obrazovanja je izradilo desetogodišnju Strategiju koja je prihvaćena od strane Vlade Kosova aprila 2007. godine, u okviru koje su predviđene mere i aktivnosti koje identifikuju probleme i poteškoće sa kojima se suočavaju ove zajednice. Komponenta Strategije obrazovanja za Rome, Aškalije i Egipćane dopunjava Strategiju za Preduniverzitetsko obrazovanje na Kosovu, posebno mere koje se tiču obrazovanja za nefavorizovane grupe, promovisanje diverziteta, jednakosti i obuhvatnosti obrazovanjem. Usvajanjem ove komponente MONT postaje glavni nosilac realizacije ove Strategije u partnerstvu sa svim zainteresovanim stranama.

Izrada Strategije Vlade Kosova za integraciju zajednica Roma, Aškalija i Egipćana na Kosovu je počela juna 2006. godine uz podršku OSBE i KFOS-a. Prvo je organizovana jedna radionica uz široko učešće svih zainteresovanih strana, uključujući i ove tri

zajednice iz različitih krajeva Kosova. Na ovoj radionici su indentifikovane problematične oblasti sem **obrazovanja**. Takođe, urađena je sveobuhvatna analiza svih problema iz različitih oblasti. Za oblast obrazovanja je stvorena posebna radna grupa uz učešće različitih struktura: Vlade, političkih partija , i predstavnika zajednica Roma, Aškalija i Egipćana kao i relevantnih organizacija iz civilnog društva . Ova grupa je još jednom razmotrila rezultate prve radionice definišući na eksplicitan način uspehe, slabosti, mogućnosti i rizike koji su vezani za integraciju zajednica Roma, Aškalija i Egipćana u oblast obrazovanja.

Strategija za integraciju zajednica Roma, Aškalija i Egipćana u odnosu na međunarodno pravo

Deklaracija UN o Pravima pojedinaca, pripadnika nacionalnih, etničkih, verskih i jezičkih manjina , koja je usvojena 1992. godine navodi : « države treba da imaju proaktivan pristup što se tiče prava na obrazovanje zajednica. One su obavezne da preduzimaju posebne mere kako bi na aktivan način omogućile pravo na maksimalno obrazovanje i edukaciju manjina u zavisnosti od mogućnosti koje imaju , pojedinačno ili kroz međunarodnu asistenciju i saradnju, posebno one ekonomske i tehničke”. Dokument o obuhvatnosti zajednica Roma, Aškalija i Egipćana kao manjine sadrži ove mere iz navoda.

Prema Univerzalnoj Deklaraciji o Ljudskim Pravima , usvojene 1948. godine, ljudska prava se zasnivaju na priznavanju i prihvatanju ljudske jedinice u svim njenim različitostima. Međunarodna ljudska prava, kao što su nediskriminacija, sloboda veroispovesti i ostala prava , su zasnovana na prihvatanju i priznavanju vrednosti ljudskog dostojanstva. Ova prava su zasnovana na toleranciji različitosti kod ljudi, kao što su verske, jezičke i dr. Oспорavanje prava pojedinca na određenu dobrobit i korist, ili disfavorizovanje iz verskih i jezičkih razloga – nije prihvatljivo. Univerzalna Deklaracija o Ljudskim Pravima 1948. godine postavila je nove standarde, iz razloga što predstavlja prvi međunarodni instrument koji je deklariralo obrazovanje kao jedno od ljudskih prava. Član 26 Deklaracije definiše osnovno obrazovanje kao obavezno. Ona obavezuje države da stvore tehničke i profesionalne mogućnosti za odvijanje osnovnog obrazovanja, dok visoko školstvo treba da bude dostupno na osnovu zasluga. Ona takođe pojašnjava, da

cilj obrazovanja treba da bude potpuni razvoj ljudske ličnosti i jačanje poštovanja prema osnovnim ljudskim pravima i slobodama . Dalje, Član 26 navodi da obrazovanje promoviše razumevanje , toleranciju i prijateljstvo među narodima , različitim rasama i verama, i doprinosi očuvanju mira.

Uzimajući u obzir Osnovnu Konvenciju o Zaštiti Nacionalnih Manjina , strateški kosovski dokument pominje Član 14 gde se navode prava manjina na očuvanju njihovog kolektivnog identiteta kroz maternji jezik. Ovo se pravo realizuje kroz obrazovanje . Ovi instrumenti podvlače činjenicu da pravo na zaštitu kolektivnog identiteta preko jezika manjine treba da bude uravnoteženo sa stepenom odgovornosti za integraciju i učešće u javni život društva .

Kosovski Dokument reflektira Član 27 Međunarodne Konvencije o Civilnim i Političkim Pravima, prema kome se garantuju prava manjina na upotrebu maternjeg jezika kao u okviru same zajednice tako i između ostalih pripadnika njihove grupe.

U vezi diskriminacije , poseban cilj Strategije o obuhvatanju zajednica Roma, Aškalija i Egipćana u obrazovanje, detaljno obrazlaže Član 5 UNESCO-ve Konvencije Protiv Diskriminacije u Obrazovanju , prema kome se daju sve garancije nacionalnim manjinama za učenje njihovog matičnog jezika .

Ciljevi kosovskog Dokumenta se oslanjaju i na Konvenciju o Dečjim pravima; prvo, Član 28 o pravu na obrazovanje , ali i na Član 30, koji navodi da u državama gde postoje jezičke manjine , deci - pripadanicima tih manjina , ne može se osporiti pravo na upotrebu maternjeg jezika .

Iz ovoga proističe osnovna premisa o obrazovanju na jezicima manjina. Odbijanje stvaranja mogućnosti na javno obrazovanje na jeziku manjina ne može biti prihvatljivo i smatra se diskriminatornim aktom, ali to ne znači da svaki neispunjeni zahtev manjina za obrazovanje na pojedinačnom jeziku, automatski predstavlja i kršenje ljudskih prava , u odnosu na cenu koštanja i praktičnih poteškoća na koje se nailazi. Postoji razumevanje za potrebu uspostavljanja jednog balansa između postojanja različitih interesa : potreba pojedinaca, pripadnika manjinskih zajednica za obrazovanje na svom jeziku, i

moogućnostima države koja se trudi da stvori te uslove, ali postoje ograničenja u ljudskim i finansijskim resursima .

Dokument o ubuhvatanju zajednica Roma, Aškalija i Egipćana pokazuje da se obrazovanje na jezicima manjina smatra više kao bogastvo a manje obaveza, ako se ono razume i prihvata na pravi način . Ne može se tretirati kao pravo svaki zahtev koji dolazi od strane pojedinca , već zahtevi koji su u skladu sa poštovanjem različitosti i tolerancijom , koje predstavljaju osnovu svakog demokratskog društva . Strateški kosovski Dokument se bavi situacijama na koje mogu da naiđu deca kod kojih zvanični jezik nije i maternji. Ovo znači da državni autoriteti stvaraju mogućnosti da jezik manjina bude deo obrazovnog programa u javnim školama u skladu sa potrebama i mogućnostima.

Ovo, bez sumnje, potiče iz konsenzusa koji su postignuti pri izradi kasnijih konvencija i instrumenata Saveta Evrope , OSCE-a i institucija EZ-e u vezi sa manjinama i njihovim obrazovanjem. Sva četiri glavna cilja kosovske Strategije o zajednicama Roma, Aškalija i Egipćana mogu se naći u okviru normi koje su sadržane u pravnim aktima EZ.

Do Januara 2007. godine EZ je izradila i usvojila značajan broj rezolucija u vezi romske zajednice (sedam Evropski Parlamenat ¹ i tri Savet Evrope ²) , evropske izveštaje ³; od 1984. godine Savet Evrope u Strazburu je izdao više od 500 različitih dokumenata koji se odnose na romsku zajednicu , odnosno na njihovo uključivanje u različite oblike društvenog života .

1 Rezolucija Evropskog Paralamenta o položaju Roma (1984); Rezolucija Evropskog Parlamenta o edukaciji dece čiji roditelji nemaju stalno mesto boravka (1984); Rezolucija EP o Analfabetizmu (1989); Rezolucija o položaju Roma u zajednicama (1994) ; Rezolucija o diskriminaciji Roma i Sinita (1995); Rezolucija o položaju Roma u EZ (2005); Rezolucija o položaju romkinja i Sinita u EZ (2006).

2 Rezolucija Br. 89/C 153/02 Saveta Evrope o dispozicijama obrazovanja romske dece i dece nomada (1989); Rezolucija Saveta Ministara EZ i Ministarstva za Obrazovanje u okviru Saveta za dispozicije obrazovanja (1989) ; Rezolucija Saveta i predstavnika zemalja članica ; Vladini sastanci u okviru Saveta o Spremnosti sistema obrazovanja na kojima u se tretirali problemi Rasizma i Ksenofobije (1995)

3 Podrška EZ romskoj zajednici (2002), položaj Roma u proširenoj EZ (2004) ; Zapošljavanje i Društvene teme ; Razmatranje asistencije prgrama PHARE iz EZ romskoj zajednici (2004); “Zaštita manjina u EZ BE” iz Mreže nezavisnih eksperata o fundamentalnim pravima (2004); Jednakost i nediskriminacija – Godišnji izvestj (posobno poglavje o “poboljšanju položaja Roma u EZ); Zapošljavanje, Socijalne teme - Stavovi javnog mnjenja: pristup i Pravda

S druge strane, Kancelarija Visokog Komesara za Nacionalne Manjine pri OSCE-u je izašla sa Haškim Preporukama u vezi s pravima o obrazovanju nacionalnih manjina. Prema ovom dokumentu, podstiču se države na proaktivan pristup ljudskim pravima, u duhu Člana 31 Dokumenta iz Kopenhagena koji podstiče države na zaštitu etničkog, kulturnog, jezičkog i verskog identiteta nacionalnih manjina. Kosovski Strateški Dokument ima proaktivan pristup prema problemima jezika i obrazovanja iz Haškog Dokumenta, čime je ispunjen i Član 33 Dokumenta Kopenhagena koji od država traži zaštitu etničkog, kulturnog, jezičkog i verskog identiteta manjina koje žive na njihovim teritorijama i stvaranje uslova za promovisanje tog identiteta.

2. Sadašnje stanje obrazovanja zajednica Roma Aškalija i Egipćana

Zajednice Roma, Aškalija i Egipćana se suočavaju sa raznim problemima u vezi obrazovanja, posebno njihove integracije u obrazovni sistem. Problemi počinju od registrovanja, poznavanja jezika i prihvatanja od strane većinske zajednice do kulturnog, socijalnog i ekonomskog disbalansa. Problemi i teškoće koje prate ove zajednice su slični onima sa kojima se ove zajednice suočavaju u državama Jugoistočne Evrope. Ipak, događaji koji su se desili na Kosovu, postavili su ove zajednice u još teži položaj. Ovaj pogoršani položaj je došao i kao rezultat rata na Kosovu, kada je došlo do masovnog raseljavanja stanovništva unutar i izvan Kosova. UN procenjuje da je, posle konflikta, 1999. godine, prisustvo Roma, Aškalija i Egipćana u ukupnom broju stanovnika na Kosvu od 100.000 smanjen na 35 do 40.000, što je bitno uticalo na njihovu obuhvatnost u obrazovni sistem. Osam godina posle konflikta, obrazovanje zajednica Roma, Aškalija i Egipćana i dalje je vezano za njihov socijalno-ekonomski status i za pojavu njihove marginalizacije, diskriminacije i segregacije.

Prema poslednjim podacima Sistema za Menadžiranje Informacija iz Obrazovanja (SMIA) za 2005/06. godinu, obuhvat dece pripadnika zajednica Roma, Aškalija i Egipćana do nivoa višeg srednjeg obrazovanja iznosi 1,1% (4527) u odnosu na većinsku zajednicu, dok broj zaposlenih u obrazovanju, prema podacima Ministarstava Javnih Službi iz maja 2007. godine, iznosi svega 140 ili 0.53 % u odnosu na većinsku zajednicu.

Ukoliko posmatramo podatke iz zadnje decenije i uporedimo ih sa podacima susednih zemalja, broj dece koja su završila srednji nivo višeg obrazovanja je 4.5 %, u Albaniji 4.3 %, U Srbiji 9 %, Makedoniji 11.6 % i u Croj Gori 3.7 %.

Primena ovog Dokumenta mobilisaće sve relevantne strukture u stvaranju načina za potpunu integraciju ovih zajednica i omogućiti im učešće u javni život, očuvanje, razvoj i promovisanje njihove tradicije i etničkog, kulturnog i jezičkog identiteta.

Delimična integracija zajednica Roma , Aškalija i Egipćana u obrazovanje

Tokom izrade analiza o položaju zajednica Roma, Aškalija i Egipćana na Kosovu, identifikovani su glavni faktori koji su uticali na njihovu delimičnu integraciju u društvo. Nedovoljna mobilisanost vladinih organa , limitirani fondovi Vlade Kosova i donatora , mali broj promocija o značaju obrazovanja, nepostojanje inicijativa za avokaciju i lobiranje o pravima manjina, su neki od faktora koji su uticali na samo delimičnu integraciju ovih zajednica . I pored toga što su , posle konflikta na Kosovu, preduzete neke od inicijativa u cilju stvaranja pozitivne klime u školama,(pokrenuti su neki od programa za motivisanje učenika za redovnim pohađanjem škole, programi protiv analfabetizma, za neformalno obrazovanje, i postavljanje kvota za srednje i visoko obrazovanje , i podsticaji na nastavak prekinutog obrazovanja) , uznemiruju činjenice koje ukazuju da mali broj mladih pohađa preduniverzitetsko i univerzitetsko obrazovanje kao i to, da je broj dece koji napuštaju školu veoma visok. Nepovoljan socijalno-ekonomski status , broj vaspitača i nastavnika iz redova zajednica Roma, Aškalija i Egipćana , nepostojanje obrazovaja na jeziku Roma, teškoće u savladavanju zvaničnog jezika na početku školovanja, postojanje predrasuda i stereotipa u odnosu na ove zajednice, predstavljaju dodatne barijere, prepreke, koje su uticale na obuhvatanje obrazovanjem pripadnika ovih zajednica.

Nezadovoljavajuće učešće zajednica Roma , Aškalija i Egipćana u obrazovanje

Nivo sigurnosti slobodnog kretanja na Kosovu , ovih zadnjih 7-8 godina, u nekim sredinama gde žive zajednice Roma, Aškalija i Egipćana , učinio je da se deca, pripadnici ovih manjina, ne osećaju sigurnim kako bi nastavili normalno školovanje u okviru obrazovanog sistema . Ovo je za posledicu imalo improvizaciju obrazovne službe koja nastavlja da funkcioniše u nepovoljnim uslovima za rad. Takav način rada se odvija u kampovima u Gnjilanu i Plementini sa nedovoljno stručnim osobljem i u teškim uslovima. Kvalitet nastave i sticanje znanja u ovim školama je problematičan i često puta nije u skladu sa redovnim obrazovnim sistemom, što je onemogućilo transfer učenika u redovno obrazovanje.

Nedovoljna saradnja između MONT-a i organizacija civilnog društva iz zajednica ovih manjina koje se bave problemima obrazovanja , učinila je da autoriteti obrazovanja nemaju pravu sliku o stvarnim problemima sa kojima se suočavaju pripadnici ovih zajednica , što je uticalo na nizak nivo transparentnosti tokom donošenja odluka važnih za zajednice.

Nivo siromaštva , nizak nivo obrazovanja roditelja , nedovoljna obuhvatnost obrazovanjem , nepostojanje alternativnih programa za edukaciju pripadnika zajednica Roma, Aškalija i Egipćana su glavni razlozi za neobuhvatnost obrazovnim programom. Broj dece koji se ne upisuju na vreme i onih koji napuštaju školovanje je veoma velik. MONT i OSCE zadnjih nekoliko godina nude programe za intenzivno učenje za učenike koji su napustili školovanje. Ovo predstavlja alternativnu mogućnost za dalji nastavak obaveznog školovanja . Mnoga deca zbog ekonomskih razloga su prinuđena da prekinu školovanje kako bi obavljala poslove radi izdržavanja porodice.

Predrasude i stereotipi u odnosu na pripadnike ovih zajednica su očigledni i u sistemu obrazovanja što predstavlja diskriminaciju prema učenicima i njihovim roditeljima .

Kako obrazovanje predstavlja neophodni uslov za savladavanje konkurencije na tržištu rada, neophodno je da pripadnici Roma, Aškalija i Egipćana završe najmanje osnovno i srednje obrazovanje, kako bi nastavili školovanje i studije. Konkurentnost na tržištu rada traži od pripadnika ovih zajednica profesionalnu pripremu kako bi se zaposlili.

Iako Kosovo ima antidiskriminatorско zakonodavstvo koje, posebno, u oblasti obrazovanja, zabranjuje sve forme diskriminacije i segregacije, u praksi su ipak prisutni slučajevi diskriminacije i segregacije u odnosu na pripadnike ovih zajednica .

3. Vizija i Misija

Strategija Vlade Kosova za Integraciju i Razvoj zajednica Roma , Aškalija i Egipćana biće integralni deo Strategije za razvoj Kosova 2007-2017. Strategija Preduniverzitetskog obrazovanja predstavlja dokumenat koji kao osnovni princip ima razvoj obrazovnog sistema za sve, bez obzira na poreklo, jezik, rasu, kulturu i religiju. Obrazovne institucije na svim nivoima biće glavni faktori koji imaju nezamenljivu ulogu u eliminisanju svih vidova i formi diskriminacije i segregacije , predrasuda i međuetničke netolerancije. Eliminisanje ovih formi, pružanje jednakih mogućnosti za kvalitetno obrazovanje i poštovanje kulturne i jezičke različitosti od strane većine, doprineće poboljšanju položaja Roma, Aškalija i Egipćana u društvu i otvoriće vrata za njihovu potpunu integraciju.

Vizija

Kosovo – društvo znanja i sveobuhvatnosti uz poštovanje različitosti , integrisano u evropske tokove , sa jednakim mogućnostima za lični razvoj svih pojedinaca iz zajednice Roma , Aškalija i Egipćana koji doprinose stabilnom ekonomskom i društvenom razvoju .

Realizacija ove Vizije koja potiče iz same definicije Strategije Preduniverzitetskog obrazovanja 2007-2017. na Kosovu, u ovoj fazi tranzicije , nerešenog političkog statusa Kosova , međuetničke podeljenosti , neće biti laka. S druge strane , dok se Kosovo susreće sa ovim problemima, svet ide napred neverovantom brzinom prema društvu znanja.

Ali , na Kosovu ne postoje samo problemi; postoje i mnoge mogućnosti i šanse. Jedna od tih mogućnosti je sticanje znanja i posedovanje savremenih informacija, kao i upoznavanje sa dostignućima , što sve uz motivaciju i osposobljavanje za racionalnu upotrebu resursa predstavljaju mogućnost za pojedinca i društvo u celini. Postojanje ovih mogućnosti za sve građane Kosova predstavljaju ključ za rešavanje ekonomskih, socijalnih i političkih problema , jer postoji interes za integraciju Kosova u društvo znanja savremenog sveta .

Misija

Izgradnja kvalitetnog i sveobuhvatnog sistema obrazovanja zasnovanog na pravu, jednakosti i poštovanju različitosti, koji doprinosi punoj integraciji zajednice Roma, Aškalija i Egipćana u društvo.

Obuhvatnost građana sistemom obrazovanja predstavlja jedan od pokazatelja stepena razvoja jednog društva , dok u slučaju obaveznog obrazovanja, predstavlja i međunarodnu obavezu. Jednakost podrazumeva postojanje jednakih prava i mogućnosti , jednak tretman, bez diskriminacije , prepreka i predrasuda. Ovaj princip zahteva od svih pojedinaca i institucija koje su u vezi sa obrazovanjem (nastavno i administrativno osoblje , učenici, roditelji, zajednice, nefavorizovane grupe, škole, civilno društvo itd.) da stvore jednake mogućnosti i uticaj u skladu sa njihovim statusom, radi jednog normalnog individualnog i insitucionalnog razvoja a u cilju ispunjavanja obaveza i zadataka. Jednakost može biti numerička i proporcionalna . Poštovanje jednakosti smatra se jednim minimalnim standardom današnjeg nivoa razvijenosti kulture i obrazovanja , dok postojanje jednakih mogućnosti prestavlja preduslov za obezbeđivanje aktivnog građanskog učešća u društveni život .

Diverzitet podrazumeva nešto više od etničke pripadnosti - obuhvata više spektra; jezik, dob, pol, versku pripadnost, društveni status građanina ili neku od relativnih svojstava svakog pojedinca, a edukacija o prihvatanju diverziteta podrazumeva kompetencije kao što su : «open mind» , prihvatanje drugih kultura , krički pristup prema društvenoj realnosti , nivo razvoja itd.

4. Strateški ciljevi

Grupa koja je radila na izradi Strategije, identifikovala je četiri strateška cilja koja se odnose na realizaciju Misije Strategije za integraciju zajednica Roma, Aškalija i Egipćana u obrazovanje. Ispunjavanje ovih ciljeva istovremeno će doprineti i ostvarivanju ciljeva Strategije preduniverzitetskog obrazovanja u izgradnji sveobuhvatog obrazovnog sistema, stvarajući i razvijajući veštine za sticanje znanja i učenja tokom čitavog života kao i vrednosti demokratskog građanstva .

Cilj 1: Značajno poboljšanje učešća u obrazovanje i kvalitet obrazovanja za pripadnike zajednica Roma, Aškalija i Egipćana .

Cilj 2: Sprečavanje diskriminacije i segregacije u obrazovanju

Cilj 3: Kvalitetna i efikasna saradnja između institucija i relevantnih organizacija koje se bave zajednicama Roma, Aškalija i Egipćana .

Cilj 4: Razvijanje svesti zajednica i zainteresovanih strana u pružanju pomoći pripadnicima zajednica Roma, Aškalija i Egipćana .

Radi realizovanja ovih ciljeva predviđene su mere i aktivnosti, koje treba preduzeti radi poboljšanja položaja zajednica Roma, Aškalija i Egipćana. U nastavku je dat detaljan opis strateških ciljeva , pokazatelja i mera za svaki cilj posebno.

4.1. Značajno poboljšanje učešća i kvaliteta obrazovanja za pripadnike zajednica Roma, Aškalija i Egipćana

Tokom procesa izrade Strategije, radna grupa je smatrala da su nizak nivo obrazovanja i visok stepen analfabetizma kod pripadnika zajednica Roma, Aškalija i Egipćana, glavni razlozi nezastupljenosti ovih zajednica u politički, socijalni i ekonomski život. Smatra se,

da su obrazovne politike, koje za cilj imaju integraciju zajednica Roma, Aškalija i Egipćana, omogućile potpuni i jednaki pristup, stavajući mehanizme koji na poseban način tretiraju zastupljenost ovih zajednica u obrazovanju. Mere koje su predviđene ovom Strategijom radi poboljšanja učešća u obrazovni proces su u potpunom skladu sa merama koje su predviđene u Strategiji o preduniverzitetskom obrazovanju.

POKAZATELJI

1. Obuhvatanje personala i dece predškolskim i osnovnim obrazovanjem
2. Povećanje broja dece koj su upisala prvi razred
3. Olakšice za decu iz socijalnih kategorija
4. Rast broja učenika koji završavaju osnovno, srednje i univerzitetsko obrazovanje
5. Raspoređivanje dece po razredima bez pravljenja razlike
6. Postojanje i primena programa koje podržavaju neformalno obrazovanje
7. Odvijanje nastave na romskom jeziku
8. Rast broja predškolskih i školskih institucija
9. Funkcionisanje mehanizama za primenu zakona o obrazovanju
10. Jačanje opštinskih kancelarija za zajednice
11. Postojanje i primena programa za treninge obrazovnog personala za planiranje, menadžiranje i profesionalni razvoj
12. Postoje funkcionalne mreže nevladinih organizacija koje tretiraju probleme obrazovanja
13. Postoje agencije koje su u vezi sa izgradnjom kapaciteta na polju obrazovanja

PREDVIĐENE MERE

Mera 1:	Obuhvatanje vaspitača Roma, Aškalija i Egipćana i njihovih asistenata u predškolsko obrazovanje
Opis :	Osposobljava se 90 vaspitača iz zajednica Roma, Aškalija i Egipćana za rad u predškolskim institucijama . Identifikuju se budući vaspitači iz redova ovih zajednica radi njihovog bržeg uključivanja u obrazovni sistem, omogućavajući im subvencije

	tokom studiranja i praktičnog rada
Mera 2:	Osposobljavanje nastavnika iz zajednice Roma, Aškalija i Egipćana za obavezno školovanje
Opis:	<p>Nastavnici iz zajednica Roma, Aškalija i Egipćana, koji rade u okviru sistema obrazovanja dodatno će se usavršavati i osposobljavati u vezi sa novom metodologijom u nastavi i procesu sticanja znanja .Budući nastavnici treba da imaju stalno radno vreme u obrazovnim institucijama. Identifikuju se budući nastavnici kako bi se što pre uključili u obrazovni sistem omogućavajući im dodatne subvencije u studiranju, na poslu i tokom odvijanja praktičnog rada.</p> <p>Organizuju se letnje škole za nastavnike na romskom jeziku. Ove letnje škole biće otvorene i za nastavnike iz drugih zajednica</p> <p>Ostvareće se razmena nastavnika Roma, Aškalija i Egipćana.</p>
Mera 3:	Omogućavanje programa za reintegraciju dece iz dijaspore
Opis:	<p>Organizuju se šestomesečni intenzivni kursevi jezika za decu koja žive(ili su živela) u dijaspori. Kursevi se organizuju na jeziku na kome žele da nastave školovanje. Ovi kursevi služe i za upoznavanje kulture i tradicije naše sredine. Prema potrebi se organizuje i dodatna nastava.</p>
Mera 4:	Motivacija za učešće u dodanom obrazovanju
Opis:	<p>Opštinske Uprave za Obrazovanje - OUO, škole i NVO realizuju kampanju za upis dece u predškolsko i osnovno obrazovanje.</p> <p>Izrađuju se programi za inicijative radi motivisanja učenika za redovno pohađanje nastave.</p> <p>Za učenike koji imaju poteškoća u savladavanju nastavnog gradiva, organizuje se dodatna nastava u matičnoj školi ili u centrima zajednice.</p> <p>Ovi dodatni časovi se organizuju za decu koja imaju poteškoća u savladavanju nastavnog gradiva i za one koji nemaju podršku roditelja u završavanju školskih obaveza. Obezbeđuju se fondovi za pokrivanje</p>

	troškova za transport za svu decu nižeg sredjeg obrazovanja koja putuju više od dva kilometra (trenutno OUO obezbeđuje transport za učenike koji putuju više od 4 kilometra). Obezbeđivanje transporta za ovu decu doprineće redovnijem pohađanju nastave.
Mera 5:	Stvaranje uslova za nastavak školovanja nakon onog obaveznog
Opis:	<p>Organizovanje kurseva za učenike sa slabim uspehom radi njihove pripreme za upis u srednje škole.</p> <p>Osniva se poseban fond radi stipendiranja učenika slabog imovnog stanja koji su pokazali uspeh u dosadašnjem školovanju. Ovaj fond će se nadzirati od strane OUO i lokalne kancelarije za zajednice</p> <p>Organizuju se kampanje za podizanje svesti o potrebi nastavljanja školovanja .</p> <p>Obezbeđujese smeštaj u đačkim i studentskim domovima za one koje putuju. Ovo će uticati na podizanje nivoa obrazovanja .</p> <p>MONT će olakšati smeštaj učenika i studenata u domove.</p>
Mera 6:	Uključivanje romskog jezika kao nastavnog predmeta
Opis:	<p>MONT u saradnji sa NVO indentifikuje i trenira eksperte koji rade na izradi kurikuluma za romski jezik. Nakon izrade kurikuluma ide se na javnu diskusiju radi vrednovanja i davanja sugestija i predloga za izmene nakon čega se izrađuje završni nacrt .</p> <p>Održavaju se trenizni nastavnika za romski jezik zasnovani na kurikulumu. Ovi se programi potom šalju zajednicama Roma, Aškalija i Egipćana na osnovu kojh će se odvijati nastava u obaveznom obrazovanju.</p> <p>Takođe, u okviru redovnih planova i programa razvijaju se sadržaja koji izučavaju tradiciju, kulturu i istoriju zajednica Roma, Aškalija i Egipćana. Mogu se razvijati i izborni programi za one koji žele detaljnije izučavanje ove materije. Ove programe treba razviti imajući u vidu okolnosti i potrebe za afirmacijom vrednosti u borbi protiv diskriminacije.</p>

	Učenje romskog jezika će se organizovati u vidu nastave izbornog predmeta u zavisnosti od broja dece Roma , Aškalija i Egipćana .
Mera: 7	Dopunski jezički programi za decu romske zajednice
Opis:	MONT izrađuje i organizuje dopunske programe, u saradnji sa civilnim društvom, za decu romske zajednice na jeziku na kome prate nastavu, počevši od predškolskog vaspitanja . Pripadnici romske zajednice ili poznavaoци romskog jezika, osposobljavaće se za organizovanje ovog programa čime će olakšati njihovu integracije u redovni obrazovni sistem . Ovi programi za osposobljavanje će se odvijati na lokanom nivou ili na nivou zajednica, prema potrebi. Trajanje ovih programa će biti u skladu sa potrebama učenja jezika sredine. Ovi programi treba da pripreme učenika za školu. Nastavnici (instruktori) jezika treba da se pripreme i kao predškolski vaspitači.
Mera: 8	Obuhvaćenost dece sa umanjnim sposobnostima u redovni obrazovni sistem
Opis:	<p>Realizuju se programi za podizanje svesti za roditelje i zajednicu za uključenje dece sa umanjnim sposobnostima u redovni obrazovni sistem.</p> <p>Organizuju se savetovanja za osposobljavanje roditelja koji imaju decu sa ograničenim sposobnostima . Prema mogućnostima , organizuju se različite forme pružanja pomoći deci sa ograničenim sposobnostima , uključujući i pratioца itd.</p> <p>Razvijaju se inicijative za porodice koje imaju decu sa ograničenim sposobnostima da promene svoje ponašanja a u cilju slanja dece u školu , npr. pružanje finansijske pomoći za porodicu, transport, za troškove ishrane itd).</p>

Mera 9:	Povećane obuhvaćenosti profesionalnim obrazovanjem
Opis:	<p>U partnerstvu sa centrima za profesionalno osposobljavanje, radi se analiza potreba za profesionalni razvoj pripadnika zajednica Roma, Aškalija i Egipćana. Na osnovu indentifikovanih potreba, i na osnovu potreba tržišta, izrađuju se programi profesionalnog osposobljavanja . Istovremeno, senzibilisu se zajednice u vezi korišćenja usluga za profesionalno osposobljavanje koje pružaju razne institucije. Za decu romske, aškalijske i egipćanske zajednice predviđene su kvote za registraciju u institucije profesionalnog obrazovanja .</p>
Mera10:	Stvaranje šeme za grantove (donacije) za zajednicu Roma, Aškalija i Egipćana
Opis:	<p>Šema grantova treba da predvidi obezbeđivanje sredstava od strane vlade i od inostranih donatora. Svake treće godine se organizuje donatorska konferencija. U okviru MONT-a formira se posebna jedinica radi menadžiranja ovog fonda.</p> <p>Osniva se šema za grantove radi finansiranja projekata koji za cilj imaju povećanje broja dece u obrazovni sistem i smanjenje stope analfabetizma (oni koji nisu obuhvaćeni sistemom obrazovanja).</p> <p>Ovom šemom biće obuhvaćene osnovne i srednje škole koje imaju pripadnike zajednice Roma, Aškalija i Egipćan, kao i NVO koje se bave problemima obrazovanja. U razvojne školske planove treba predvideti atraktivne programe za povećanje broja učenika iz romske, aškalijske i egipćanske zajednice.</p>

KRITIČKE PRETPOSTAVKE

Postoji spremnost institucija i zajednica za sveobuhvatnost u obrazovaju

Implementacija ovog dokumenta u značajnoj meri zavisi od spremnosti državnih institucija da ga podrže. Izrada i usvajanje politika koje će omogućiti primenu ovog dokumenta i izdavanje fondova za realizaciju posebnih projekata, predstavljaju glave korake koje institucije treba da preduzmu na realizaciji Strategije za integraciju zajednica Roma, Aškalija i Egipćana . Takođe, veoma važnu ulogu ima i podrška ovoj Strategiji od strane većinske zajednice. Međuetnička tolerancija, poštovanje diverziteta i ljudskih prava predstavljaju osnovne uslove na putu integracije ovih zajednica u politički, društveni i ekonomski život zemlje.

4.2. Sprečavanje diskriminacije i segregacije u obrazovanju

Pojava diskriminacije i segregacije u obrazovanju je jedan od glavnih razloga koji sprečava integraciju zajednica Roma, Aškalija i Egipćana u kosovsko društvo. Bez sumnje da postoje razni vidovi diskriminacije i segregacije koji su «maskirani», pa stoga postoji i spremnost obrazovnih institucija da se uhvate u koštac sa svim vidovima pojava diskriminacije i segregacije kao preduslov koji će, zajedno sa promenom svesti kod većinske zajednice, bitno uticati na integraciju zajednica Roma, Aškalija i Egipćana.

POKAZATELJI

1. Javno izveštavanje o slučajevima diskriminacije i segregacije u odnosu na pripadnike zajednica Roma, Aškalija i Egipćana.
2. Prosvetni radnici su svesni značaja koji treba da ima sprečavanje pojava diskriminacije i segregacije .
3. Značajno opada broj slučajeva diskriminacije i segregacije u odnosu na pripadnike zajednica Roma, Aškalija i Egipćana.

Mera 1:	Analiza stanja u vezi diskriminacije i segregacije u obrazovanju
Opis:	MONT, u partnerstvu sa NVO, organizuje istraživanje o prisustvu diskriminacije i segregacije u odnosu na pripadnike zajednica Roma , Aškalija i Egipćana u obrazovni sistem Kosova. Očekuje se da će ova analiza predstavljati realnu sliku stanja kao i preduzimanje konkretnih mera .
Mera 2:	Sprečavanje segregacije i diskriminacije preko zakonskih akata
Opis:	Preko zakonskih akata treba da se spreči segregacija dece u posebnim školama, objektima ili u razredima na etničkoj osnovi osim u slučaju kada se odvajanje dece vrši radi odvijanja nastave na određenom jeziku ili zbog udaljenosti škole . Zakonske norme treba da predvide efektivne mere za spečavanje diskriminacije i segregacije .
Mera 3:	Trenizi za radnike i zvaničnike obrazovanja radi eleminisanja predrasuda
Opis:	Održavaju se treninzi za radnike i zvaničnike obrazovanja na osnovu posebnih programa radi eleminisanja predrasuda, kao i na bazi programa koji tretiraju međuetničku i međukulturnu toleranciju. Cilj ovih treninga je podizanje svesti o poštovanju različitosti i sprečavanje namerne ili nenamerne diskriminacije .
Mera 4:	Podizanje svesti kod zajednica Roma , Aškalija i Egipćana o formama diskriminacije i segregacije
Opis:	Treba da se izgrade kapaciteti kod zajednica Roma, Aškalija i Egipćana radi prepoznavanja segregacije u obrazovanju, izrada dokumentacije i dalje mere. Takvi kapaciteti će biti u funkciji minimiziranja diskriminacije i segregacije ovih zajednica u obrazovni sistem.

4.3. Kvalitetna i efikasna saradnja između relevantnih organizacija i institucija

U cilju poboljšanja položaja zajednica Roma, Aškalija i Egipćana i njihove pune integracije u društvo, predviđen je niz aktivnosti i mera od strane relevantnih obrazovnih institucija i organizacija na svim nivoima. Pripadnici romske, aškalijske i egipćanske zajednice imaju mogućnosti da učestvuju u izradi politika i procesa donošenja važnih odluka koje se tiču pitanja obrazovanja . U nekim opštinama , u okviru Opštinskih Uprava za Obrazovanje otvoriće se radna mesta za pripadnike ovih zajednica radi lakše i pravovremene komunikacije, veće transparentnosti i direktnog predstavljanja ovih zajednica na nivou opština. Veliki značaj je posvećen saradnji zajednice i škole. Organizovanje velikog broja aktivnosti, koji imaju obrazovni i kulturni karakter omogućiće pripadnicima ovih zajednica očuvanje kulturnog i jezičkog identiteta kao i stvaranje prostora za veću sigurnost i toleranciju .

POKAZATELJI

1. Poboljšava se saradnja na relaciji škola-roditelji, za podiže se svest o važnosti obrazovanja kod romske, aškalijske i egipćanske zajednice
2. Mobilise se civilno društvo i vladine institucije radi potpune integracije zajednica Roma, Aškalija i Egipćana u kosovsko društvo
3. Postoji kompetentno predstavljanje školskim Savetima i SRN – Savet Nastanika i Roditelja u školama u kojima uče pripadnici zajednica Roma, Aškalija i Egipćana
4. MONT stvara povoljne uslove za afirmaciju zajednica Roma, Aškalija i Egipćana

PREDVIDENE MERE

Mera 1:	Zajedničke aktivnosti sa policijom u zajednici vezane za sigurnost
Opis:	Osniva se Savet za Sigurnost na opštinskom nivou. . Ovaj Savet čine predstavnici OUP, PK i predstavnici škole, Saveta škole zajednica ili NVO Roma, Aškalija i Egipćana . Ovaj savet organizuje zajedničke sastanke svaka dva meseca između

	<p>zajednica i policije radi poboljšanja nivoa sigurnosti u onim školama gde ima đaka -pripadnika zajednica. Zajednice, deca i policija , u saradnji sa OUO biće prisutni na sastancima koji će se organizovati u školama. Svaka dva meseca će se publikovati izveštaji.</p>
Mera 2:	Predviđene mere u slučaju nepoštovanje zakona o obaveznom školovanju
Opis:	<p>Preduzeće se mere za uspostavljanje tešnje saradnje između odgovornih iz obrazovanja, škola, centara za socijalni rad i organizacija civilnog društva radi sprečavanja prekida školovanja . Treba stvoriti sistem za izveštavanje o takvim slučajevima, koji treba da funkcioniše između Centra za Socijalni Rad, OUO i matičnih Kancelarija, gde će veliki doprinos pružiti i organizacije civilnog društva iz zajednica Roma, Aškalija i Egipćana. Takođe, u slučaju prekida školovanja ili neredovnog pohađanja nastave treba preduzeti mere prema nastavnicima i odgovornima u školama u slučaju neizveštavanja ili u slučaju nepreduzimanja mera za povratak učenika u školske klupe.</p> <p>SRN će raditi monitoring škola kako bi bili sigurni da je redovno učešće u nastavi pripadnika zajednica Roma, Aškalija i Egipćana odgovornost organa upravljanja u školama.</p> <p>Isto tako, SNR mora biti siguran da se slučajevi nepoštovanja zakona o obaveznom školovanju redovno prijavljuju nadležnim organima.</p>
Mera 3:	Koordinacija politika i aktivnosti kroz redovne sastanke MONTA, opštinskih Organa i OUO sa organizacijama civilnog društva
Opis:	<p>Predstavnici roditelja , zajednica i organizacija civilnog društva iz romske, aškalijske i egipćanske zajednice , učestvovali na sastancima MONTA i OUO-a , na kojima se kreiraju politike i donose važne odluke vezane za sistem obrazovanja . Ova kordinacija</p>

	<p>ima sledeće prednosti: pravovremena informiranost, transparentnost tokom procesa donošenja odluka od važnosti za pomenute zajednice itd.</p> <p>OOU, u saradnji sa OKZ i predstavnicima organizacija iz civilnog društva, izrađuje razvojni plan sa trogodišnjim prioritetima iz oblasti obrazovanja. Ovaj plan prikazuje potrebe romske, aškalijске i egipćanske zajednice. Odgovorni za realizaciju ovog plana biće OOU i OKZ.</p>
Mera 4:	Izgrađuje se partnerstvo između zajednica Roma, Aškalija i Egipćana i institucija i organizacija koje se bave problemima zaštite prava radnika obrazovanja .
Opis:	<p>U cilju prezentacije i zaštite prava radnika u obrazovanju iz redova zajednica Roma, Aškalija i Egipćana, odvijaju se razne aktivnosti radi što boljeg informisanja o delatnostima institucija i organizacija koje tretiraju ovu oblast. Identifikuju se slučajevi kršenja ljudskih prava i izrađuju se detaljni izveštaji koji se potom šalju nadležnim organima .</p>
Mera 5:	Preduzimanje afirmativnih aktivnosti za obrazovanje i zapošljavanje pripadnika romske, aškalijске i egipćanske zajednice
Opis:	<p>Škola organizuje dopunske časove za one učenike koji imaju problema sa učenjem. Identifikuju se deficitarni profili koji su važni za pripadnike Zajednice .</p> <p>Olakšava se upis u srednje škole i na fakultetima za one učenike koji nisu pokazali zadovoljavajući uspeh u osnovnoj i srednjoj školi. Za ovu kategoriju se organizuju posebni kursevi radi što bolje pripreme za upis u srednje škole ili na fakultete.</p> <p>Obezbeđuju se kvote za upis učenika u srednje i visoko obrazovanje.</p>

	<p>Za upisane učenike dodeluju se stipendije radi stimilisanja i motivacije .</p> <p>Organizuju se sastanci od strane OUO za informisanje učenika i studenata oko mogućnosti nastavka školovanja.</p> <p>MON/OUO/RKO obezbeđuju kvote (rezervišu se mesta za pripadnike zajednica Roma, Aškalija i Egpćana) za prijem personala u sistem obrazovanja .</p>
Mera 6:	Približavanje postojećih programa za smanjenje stepena analfabetizma – instistucionalna podrška
Opis:	<p>Organizju se kampanje radi što boljeg informiranja pripadnika romske, aškalijske i egipćanske zajednice o postojećim programima protiv analfabetizma u regionima gde žive ove zajedice. MONT/OUO i NVO finansijski podržavaju obuhvatanje pripadnika zajednica ovim programima i podržavaju sve nicijative koje za cilj imaju borbu protiv analfabetizma. Programi protiv analfabetizma treba da se jednako vrednuju kao i programi koji su akreditovani.</p> <p>Žene i devojke treba posebno da se podstiču za učešće u ovim programima preko nicijativa.</p>
Mera 7:	Stvaranje izvornih centara na opštinskom nivou
Opis:	<p>U 5 opština na Kosovu osnovaće se izvorni (edukativni) centri koji će :</p> <ul style="list-style-type: none"> • pružiti dopunske časove za učenike osnovnih škola; • organizovati razne kurseve za pripadnike romske , aškalijske egipćanske zajednice; • inicirati kulturne i sportske aktivnosti za pripadnike pomenutih zajednica; • organizovati programe protiv analfabetizma; • obezbediti učešće roditelja u aktivnostima centara itd.

KRITIČNE PREDPOSTAVKE

Vladine razvojne politike tretiraju na jednak način sve zajednice

Politička situacija na Kosovu kao i aktivnosti koje slede na ispunjavanju standarda u integraciji Kosova u Evropsku Uniju, učinili su da se manjine na Kosovu ne tretiraju na isti način. Fokus «političkih igrača» u svim sverama je usmeren ka srpskoj zajednici , stoga se smatra da je veoma važno da se sve političke i druge aktivnosti Vlade usmere ka svim zajednicama na isti način .

4. 4. Podizanje svesti i spremnost relevantnih faktora da podrže edukativno-obrazovne procese

Finansijska podrška i angažovanje vlade i drugih relevantnih institucija u poboljšanju ekonomskog i socijalnog položaja zajednice Roma, Aškalija, i Egipćana predstavljaju neophodan uslov za promenu položaja ove zajednice u društvu. Iako promena svesti kako kod zajednica tako i kod relevantnih faktora o važnosti obrazovanja kao dugotrajnom procesu, ova Strategija ima za cilj mobiliziranje svih relevantnih faktora radi preduzimanja potrebnih mera za promenu strukture obrazovanja ove zajednice u sledećem desetogodišnjem periodu.

POKAZATELJI

1. Opadanje broja slučajeva nezakonitog tretmana
2. Zajednica je svesna kolika je važnost obrazovanja
3. Porast broja aktivnosti
4. Postoji sistem za podršku pripadnicima zajednica Roma , Aškalija i Egipćana za obrazovanje na svim nivoima

PREDVIĐENE MERE

Mera 1:	Organizovanje kulturno-sportskih aktivnosti van procesa nastave
Opis:	Školski klubovi organizuju zajedničke slobodne aktivnosti u cilju razvijanja opšte svesti o važnosti obrazovanja , diverzitetu i ljudskih prava. Aktivnosti se organizuju u saradnji sa školama i drugim relevantnim faktorima kao to su : organizacije civilnog društva, sportski klubovi , kulturno-umetnička društva , kao i razna takmičenja, kvizovi znanja itd.. Podstiče se učestvovanje u što većem broju pripadnica ženskog pola i drugih nefavorizovanih grupa da učestvuju na ovim takmičenjima. U okviru školskog kalendara, gde su naznačeni datumi zvaničnih praznika, oragnizovaće se manifestacije kulturnog karaktera . Praznici zajednice Roma, Aškalija i Egipćana postovaće se na nivo škole i zajednice na čijoj se teritoriji nalazi škola.
Mera 2:	Ponovno razmatranje i stvaranje novih školskih tekstova
Opis:	Preduzimaju se mere za eliminaciju diskriminatorskih termina iz postojećih školskih tekstova i sprečavaju da se pojave u novim izdanjima , na taj nači što se obaveste MONT, izdavačke kuće i javnost. U predmetima iz Istorije i Građanskog Vaspitanja dodaće se sadržaji koji promovišu diverzitet i vrednosi tradicije i kulture zajednica Roma, Ašalija i Egpćana .
Mera 3:	Promovisanje vrednosti tradicije i indentiteta zajednice Roma, Aškalija i Egipćana
Opis:	Izrađuju se i primenjuju programi koji se bore protiv predrasuda i stereotipa sa ciljem da se izbegne diskriminacija . Programi se realizju po školama , kroz treninge , organizovanjem raznih radionica i kampanji u cilju podizanja svesti o ljudskim pravima . MONT će preko administrativnog upustva obavezati sve

	<p>škole u kojima nastavu pohađaju pripadnici zajednica Roma, Aškalija i Egipćana da , najmanje , jednom godišnje, realizuju takve progame. Ovim aktivnostima treba obuhvatiti i decu svih zajednica kao i roditelje i nastavnike .</p> <p>Organizacije civilnog društva će imati konsultativnu ulogu. Opštinske Urave za Obrazovanje (OUO) u saradnji sa NVO će organizovati kampanje u cilju promovisanja vrednosti tradicije i kulturnog nasleđa i u tom smislu će periodično štampati promotivne materijale.</p> <p>Škole, u kojima nastavu pohađaju đaci-pripadnici zajednica Roma, Aškalija i Egipćana ,organizuju razne aktivnosti koje promovišu vrednosti tih zajednica . Ove se ativnosti planiraju kao deo školskog kalendara na početku školske godine.</p>
Mera 4:	Izgradnja odnosa poverenja između škole i porodice
Opis :	<p>Vaspitači/nastavnici obilaze porodice učenika u cilju međusobnog savetovanja i informisanja oko školovanja njihove dece. Za ovo dodatno angažovanje nastavnog kadra pedviđene su i stimulatvne mere.</p> <p>Ove posete se organizuju radi izgradnje što boljeg poverenja i saradnje imeđu zajednice i institucija obrazovanja.</p> <p>U školama se obezbeđuje prostrija za roditelje . Nastavnici pozivaju roditelje na saradnju. Ova prostorija unutar škole služi za održavanje sastanaka sa roditeljima .</p>

KRITIČNE PREDPOSTAVKE

Postoji pozitivna klima za afirmaciju kulturnih vrednosti zajednice

5. Plan za realizaciju Strategije

STRATEŠKI CILJ BR.1

Značajno poboljšanje učešća i kvaliteta obrazovanja za pripadnike zajednice Roma , Aškalija i Egipćana

Pod-sektor:	ISCED 0
Mera 1:	Uključivanje vaspitača – pripadnika zajednice Roma, Aškalija i Egipćana i njihovih asistenata u predškolsko i pred-osnovno obrazovanje
Aktivnosti:	Istražuju se potrebe za predškolsko i pred-osnovno obrazovanje Identifikuju se kvalifikovani vaspitači i asistenti iz redova zajednice Roma, Aškalija i Egipćana Omogućuju se subvencije za vaspitače u formi dodatnog studiranja, rada i prakse Omogućuju se programi za akreditaciju sposobnosti i znanja
Ogovorne Institucije:	MONT OUO Škole Predškolske institucije
Budžetski okvir:	1.987.800 €
Vreme realizacije:	2008-2012.
Korisnici :	Vaspitači i deca u dobi od 3-6 godina
Indikatori:	Broj zaposlenih vaspitača i asistenata Broj dece koja završavaju predškolsko i pred-osnovno obrazovanje Broj dece koja su upisana u prvi razred
Grupe za podršku:	KEC Save the Children UNICEF Meža CRS KFOS FER

Podsektor :	ISCED 1-3
Mera 2:	Osposobljavnje nastavnika iz redova zajednice Roma, Aškalija i Egipćana za obavezno obrazovanje
Aktivnosti:	<p>Identifikuju se nastavnici koji su spremni da rade u obrazovanju</p> <p>Intražuju se potrebe za profesionalno napredovanje</p> <p>Organizuju se treninzi za nastavnike bez prekida radnog odnosa</p> <p>Stvaraju se mogućnosti za studente koji paralelno studiraju i rade</p> <p>Organizuju se letnje škole za nastavnike</p> <p>Razvijaju se programi za rezzmenu nastavnika</p> <p>Vrši se osposobljavnje nastavnika za nastavu na romskom jeziku</p> <p>Organizuju se kursevi za nastavnike romskog jezika</p>
Odgovorne institucije :	<p>MONT</p> <p>Univerzitet u Prištini</p>
Budžetski okvir:	289.000 €
Vreme implementacije za realizciju :	2008-2014.
Korisnici :	<p>Nastavnici osnovnih i srednjih škola</p> <p>Studenti</p> <p>Učenici</p>
Indikatori:	<p>Broj sertifikovanih nastavnika</p> <p>Broj nastavnika koji su zapošljeni u obrazovanju</p> <p>Broj nastavnika koji drže nastavu na romskom jeziku</p> <p>Broj akreditovanih programa</p> <p>Broj studijskih poseta</p> <p>Broj studenata koji su završili studije van Kosova</p>
Podrška:	<p>Evropki niverziteti</p> <p>FER</p> <p>KFOS</p> <p>Britanski Savet</p> <p>CCFD</p> <p>AER</p> <p>INALCO</p>

Pod-sektor:	ISCED 1-3
Mera 2:	Razvoj programa za reintegraciju dece koji su se vratila iz inostranstva
Aktivnosti:	Identifikuju se porodice koje su se vratile iz inostranstva Izrađuju se programi za reintegraciju Organizuju se šestomesečni kursevi za učenje jezika sredine Nostrifikuje se školska dokumentacija Stvara se jedan organizovani sistem za njihovo priključenje redovnoj nastavi Dele se besplanti školski tekstovi i materijali za decu
Odogovorne intitucije :	MONT OUO Škola Opštinska Kancelarija za Komunitete (ZKK)
Budžetski okvir:	248.000 €
Vreme implementacije :	2008-2012.
Korisnici :	Deca –povratnici, starosti od 5-15 godina
Indikatori:	Broj dece koja su upisana u redovne škole Broj dece koja su obuhvaćena dodatim kursevima za obrazovanje Broj kurseva i programa za obrazovanje
Podrška:	Evropska Kancelarija za vezu UNHCR UNICEF EZ USAID IOM Ministarstvo za povratak

Pod-sektor:	ISCED 1-2
Mera 4:	Motivisanje za dodatno učešće u obrazovanju
Aktivnosti:	Organizuju se kampanje za podizanje svesti kod roditelja za pravovremeni upis učenika u škole Identifikuju se potrebe učenika koji ne pohađaju redovno nastavu

	<p>Organizuje se besplatni transport za decu koja putuju više od 2 km. dnevno</p> <p>Obezbeđuje se besplatan obrok za ovu kategoriju dece</p> <p>Obezbeđuje se besplatni školski tekstovi i materijali</p> <p>Organizuju se dodatni časovi u školama</p> <p>Škola u saradnji sa Centrima za Zajednice pruža pomoć u izradi domaćih zadataka</p> <p>Određuju se nastavnici koji rade sa učenicima koji imaju teškoća u savladavanju gradiva</p>
Odgovorne Institucije:	<p>MONT</p> <p>OUO</p> <p>Škola</p>
Budžetski okvir:	2.931.875 €
Vreme implementacije :	2008-2014.
Korisnici :	Učenici od 5 do 15 godina
Indikatori:	<p>Broj izgubljenih časova</p> <p>Broj učenika koji na vreme završavaju obavezno školovanje</p> <p>Broj dece koji pohađaju dopunsku nastavu</p>
Podrška :	<p>Svetska Banka</p> <p>FER</p> <p>UNICEF</p> <p>OSCE</p> <p>Save the Children</p> <p>KFOS</p> <p>AER</p> <p>RKK</p>

Pod-sektor:	ISCED 4
Mera 5:	Stvaranje uslova za nastavak školovanja posle završenog obaveznog obrazovanja
Aktivnosti:	<p>Osnivanje fondova ili stipendija</p> <p>Osnivanje zajedničkih komisija za određivanje kriterijuma koje čine predstavnici zajednica, institucija i međunarodnih donatora</p> <p>Organizuju se kampanje za podizanje svesti o nastavku školovanja</p>

	<p>Organizuju se kursevi radi pripreme za upis na viši stepen, za učenike koji nisu pokazali zadovoljavajući uspeh na prethodnom nivou</p> <p>Obebeđuje se kvota za upis učenika –pripadnika zajednica Roma, Aškalija i Egipćana</p> <p>Rezervišu se mesta za smeštaj u domovima studenata i đaka</p> <p>Oslobađaju se plaćanja smeštaja u domovima ona deca koja su materijalno ugrožena</p> <p>Oslobađaju se od obaveza plaćanja bibliotekarskih usluga</p> <p>Osnivanje šeme za podršku za studiranje van Kosova</p>
Odgovorne Institucije:	<p>MONT</p> <p>OUO</p> <p>Srednje škole</p>
Budžetski okvir:	652.000 €
Vreme implementacije:	2009-2017.
Korisnici:	Učenici srednjih škola
Indikatori t:	<p>Broj organizovanih kampanja</p> <p>Broj korisnika stipendija</p> <p>Poboljšanje uspeha</p> <p>Broj učenika koji pohađaju kurseve</p> <p>Broj učenika smeštenih u domove</p> <p>Broj učenika koji su oslobođeni plaćanja</p>
Podrška:	<p>RKK</p> <p>KFOS</p> <p>FER</p> <p>GTZ</p> <p>KOSVET</p> <p>Swiss Contact</p> <p>AER</p> <p>WWB</p>

Pod-sektor:	ISCED 1-3
Mera 6:	Uključivanje romskog jezika kao nastavnog predmeta
Aktivnosti:	Identifikuju se eksperti za izradu kurikuluma za romski jezik

	<p>Organizuju se treninzi za eksperte za izradu kurikuluma</p> <p>Izrada kurikuluma za romski jezik</p> <p>Organizuju se radionice za nastavnike radi razmatranja kurikuluma</p> <p>Ozvaničenje kurikuluma</p> <p>Osposobljavaju se nastavnici za održavanje nastave na romskom jeziku</p> <p>Organizuje se učenje romskog jezika za Rome (obavezan predmet)</p> <p>DA SE RAZMATRAJU MERE I DA SE PRETVORE U AKTIVNOSTI</p>
Odgovorne Institucije:	<p>MONT</p> <p>OUO</p>
Budžetski okvir:	189.840 €
Vreme implementacije:	2008-2017.
Korisnici:	<p>Učenici</p> <p>Nastavnici koji drže nastavu na romskom jeziku , zajednice</p>
Indikatori:	<p>Izrađeni kurikulum</p> <p>Broj obuhvaćenih eksperata</p> <p>Broj osposobljenih nastavnika</p> <p>Broj učenika koji prate nastavu na romskom jeziku</p>
Podrška:	<p>FER</p> <p>KFOS</p> <p>KEC</p> <p>OSBE</p> <p>INALCO</p> <p>UNICEF</p> <p>Zajednica Roma, Aškalija i Egipćana</p> <p>EZ</p> <p>Komunitet</p>

Pod-sektor::	ISCED 1
Mera 7:	Dopunski programi iz jezika za decu iz romske zajednice
Aktivnosti::	<p>Identifikuju se učenici koji imaju problema u komuniciranju na zvaničnom jeziku</p> <p>Identifikuju se učenici koji imaju problema u komuniciranju na</p>

	romskom jeziku Organizuju se kursevi za jezik na koji će učenici predškolskog obrazovanja nastaviti školovanje Organizuju se kursevi iz jezika za roditelje u cilju njihove pripreme kako bi pomogli deci
Odgovorne Institucije:	MONT OUO
Budžetski okvir:	225.000 €
Vreme implementacije:	2010-2015.
Korisnici:	Učenici Roditelji Zajendica Roma, Aškalija i Egipćana Nastavnici
Indikatori:	Broj učenika koji su pohađali kurseve Broj roditelja koji su pohađali kurseve Broj organizovanih kurseva
Podrška:	KFOS UNICEF Pedagoški Institut Kosova Centri za komunitete Save dhe Children KF za Rome , Aškalije i Egipćane INALCO

Pod-sektor::	ISCED 0-3
Mera 8:	Obuhvatnost dece sa specijalnim potrebama u redovni obrazovni sistem
Aktivnosti::	Indntifikuju se deca sa specijalnim potrebama Dijagnostifikuju se potrebe dece Izaduju se individualni planovi Organizuju se programi o podizanju svesti kod roditelja Organizuju se programi za ospobljavanje za roditelje koji imaju decu sa specijalnim potrebama Organizuju se treninzi za nastvnike koji rade sa decom sa

	specijalnim potrebama Finansijki se pomažu porodice koje imaju decu sa specijalnim potrebama
Odgovorne Institucije:	MONT OUO MSH Specijalna škola
Budžetski okvir:	237.600 €
Vreme implementacije:	2010-2017.
Korisnici:	Učenici sa specijalnim potrebama Roditelji Nastavnici
Indikatori :	Broj indentifikovane dece Broj dece koja su obuhvaćena obrazovanjem Broj roditelja koji su pohađali treninge Broj osposobljenih nastavnika
Podrška:	HANDIKOS Pedagoški Institut Handikap International Save the Children MRSZ UNICEF Zajendica Roma, Aškalija i Egipćana KFOS KEC Fakultet za edukaciju FSDEK

Pod-sektor::	Obrazovanje odraslih
Mera 9:	Poboljšavanje nivoa obuhvaćenosti profesionalnim obrazovanjem
Aktivnosti:	Istražuju se potrebe za osposobljavanje i profesionalni razvoj zajednice Identifikuju se partneri koji pružaju profesionalno osposobljavanje

	<p>Informišu se pripadnici romske, aškalijske i egipćanske zajednice o mogućnostima koji pružaju programi za profesionalno osposobljavanje</p> <p>Organizuju se moduli za profesionalno osposobljavanje na osnovu potreba</p> <p>Organizuju se posebni modularni kursevi za institucionalnu izgradnju i menadžiranje NVO iz redova Zajednica Roma, Aškalijske i Egipćana i stafa RKK.</p> <p>Kreiraju se politike koje favorišu poslodavce</p>
Odgovorne Institucije:	<p>MONT</p> <p>MPMS</p> <p>Regionalni Centri za Profesionalni razvoj</p>
Budžetski okvir:	900.000 €
Vreme implementacije:	2009-2016.
Korisnici:	Predstavnici zajednice Roma, Aškalijske i Egipćana
Indikatori:	<p>Broj indentifikovanih partnera</p> <p>Brpj ponuđeni modula</p> <p>Broj učesnika</p>
Podrška:	<p>FER</p> <p>AGEF</p> <p>RKK</p> <p>KFOS</p> <p>FER</p> <p>Pedagoški Institut</p> <p>Don Bosko</p> <p>GTZ</p> <p>KOSVET</p> <p>Swiss Contact</p> <p>AER</p> <p>IOM</p> <p>ILO</p>

Pod-sektor::	ISCED 1-3
Mera 10:	Stvaranje šeme za školske grantove (donacije) za zajednicu Roma, Aškalijske i Egipćana

Aktivnosti::	<p>Organizuje se donatorska konferencija</p> <p>Osniva se fond za davanje grantova</p> <p>Osniva se nadzorni organ na centralnom nivou sa predstavnicima MONT-a, OUO, NVO iz zajednice Roma, Aškalija i Egipćana</p> <p>Nadgledava se realizovanje školskih grantova od strane nadzornog organa</p> <p>Osniva se šema za davanje školskih grantova</p> <p>Aplikanti za školske grantove koji imaju za cilj poboljšanje pohađanja nastave i borbu protiv analfabetizma</p>
Odgovorne Institucije:	<p>KP</p> <p>MONT</p> <p>OUO</p>
Budžetski okvir:	1.592.300 €
Vreme implementacije:	2010 – 2015.
Korisnici:	Škole
Indikatori :	<p>Broj korisnika grantova</p> <p>Broj realizovanih projekata</p> <p>Porast obuhvatnosti dece predškolskim obrazovanjem (5-6 godina) za najmanje 90 % za petogodišnji period</p> <p>Porast redovnog pohađanja nastave</p> <p>Smanjuje se stepen analfabetizma od 60 % sledećih pet godina u odnosu na sadašnje stanje</p> <p>Rast broja učenika koji završavaju osnovno i srednje obrazovanje</p> <p>Rast broja učenika koji se upisuju na fakultete</p>
Podrška:	<p>FER</p> <p>Evopska Komisija</p> <p>WB</p> <p>UNICEF</p> <p>OSBE</p> <p>AER</p> <p>KOSVET</p> <p>GTZ</p> <p>KFOS</p> <p>KF za Rome , Aškalije i Egipćane</p>

STRATEŠKI CILJ 2

Sprečavanje diskriminacije i segregacije u obrazovnom sistemu

Pod-sektor:	ISCED 0-5
Mera 1:	Analiza stanja u vezi sa diskriminacijom i segregacijom u obrazovanju
Aktivnosti:	MONT u partnerstvu sa NVO organizuje istraživanje o prisutnosti diskriminacije i segregacije pripadnika zajednica Roma, Aškalija i Egipćana u sistem obrazovanja na Kosovu. Očekuje se da će ova analiza dati realnu sliku stanja u ovom polju kao i konkretne predloge za dalje Mera.
Odgovorne Institucije:	MONT OUO
Budžetski okvir:	18,000 €
Vreme implementacije:	2008.
Korisnici:	Učnici i studenti iz zajednica Roma, Aškalija i Egipćana
Indikatori :	Postojanje relevantnih podataka o diskriminaciji i segregaciji zajednica Roma, Aškalija i Egipćana
Podrška :	KEC KFOS KF za Rome , Aškalije i Egipćane

Pod-sektor::	ISCED 0-3
Mera 2:	Sprečavanje diskriminacije i segregacije preko zakonskih akata
Aktivnosti:	Zakonskim aktima sprečavati pojavu diskriminacije i segregacije dece na etničkoj osnovi, bilo u posebnim školama, posebnim objektima ili u posebnim razredima, osim u slučajevima kada uslovi to diktiraju: udaljenost škole i odvijanje nastave na različitim jezicima . Zakonske norme treba da predviđaju efektivne i efikasne mere radi sprečavanja pojava diskriminacije i segregacije .

Odgovorne Institucije:	MONT
Budžetski okvir:	7,500 €
Vreme implementacije:	2008.
Korisnici:	Učenici, studenti i nastavnici iz zajednice Roma, Aškalija i Egipćana
Indikatori:	Broj registrovanih pojava segregacije
Podrška:	Orgaizacije za zaštitu ljudskih prava i sloboda NVO iz zajednica Roma, Aškalija i Egipćana

Pod-sektor::	ISCED 0-3
Mera 3:	Organizovanje treninga za radnike i zvaničnike obrazovanja radi eliminacije predrasuda
Aktivnosti:	Radnici i zvaničnici u obrazovanja treniraju se na osnovu posebnih programa radi elimisanja predrasuda , kao i na osnovu programa koji je baziran na razvijanju međuetničke i međukulturne tolerancije . Cilj ovih treninga je podizanje svesti o poštovanju diverziteta i sprečavanju namerne i nenamerne diskriminacije.
Odgovorne Institucije:	MONT OUO
Budžetski okvir:	223,380 €
Vreme implementacije:	2008-2010.
Korisnici:	Radnici i zvaničnici obrazovanja

Indikatori:	Broj radnika i zvaničnika obrazovanja koji su pohađali treninge
Podrška :	KEC KFOS FER EZ

Pod-sektor::	ISCED 0-4
Mera 4:	Razvijanje svesti kod zajednica Roma, Aškalija i Egipćana o formama diskriminacije i segregacije
Aktivnosti:	Izgrađuju se kapaciteti zajednice Roma, Aškalija i Egipćana za prepoznavanje segregacije u obrazovanju , njegovo dokumentiranje i poteze koje treba vući .
Odgovorne Institucije:	MONT OUO Škola
Budžetski okvir:	80,000 €
Vreme implementacije:	2008-2012.
Korisnici:	Učenici dobi od 5-14
Indikatori:	Broj registrovanih i prijavljenih slučajeva diskriminacije i segregacije u obrazovanju
Podrška:	KPAP FER UNICEF KEC Save the Children
	KFOS NVO

STRATEŠKI CILJ 3

Kvalitetna i efikasna saradnja između relevantnih institucija i organizacija u funkciji obrazovanja pripadnika zajednice Roma, Aškalija i Egipćana

Pod-sektor::	ISCED 1-3
Mera 1:	Zajedničke aktivnosti sa policijom zajednice koje su povezane sa sigurnošću
Aktivnosti::	<p>Osniva se Savet za sigurnost na opštinskom nivou koga čine pripadnici OUO, PK , OUO, predstavnici škole, Saveta škole, i predstavni zajednice/NVO</p> <p>Savet za sigurnost indenfikuje pojave koje ugrožavaju sigurnost učenika u školama</p> <p>OUO potpisuje memorandum o saradnji sa policijom u vezi obezbeđivanja zaštite za učenike (neke mere bi mogle biti : redovno patroliranje , policajac- dežurni, posete policije kućama itd.)</p> <p>OUO, škole i PK izrađuju plan delovanja</p> <p>Održavaju se redovno mesečni sastanci OUO, škola, PK, i predstavnici zaednica</p> <p>Izrađuju se i publikuju dvomesečni izveštaji</p>
Odgovorne Institucije:	OUO Škole
Budžetski okvir:	48.215 €
Vreme implementacije:	2008-2012.
Korisnici:	Škole ka kojima gravitiraju učenici – pripadnici zajednica Roma, Aškalija i Egipćana Roditelji i druge zajednice
Indikatorit:	Broj tretiranih slučajeva Brj održanih sastanaka Izveštaji Saveta
Podrška:	PSK QPS Opština NVO KFOR EU KPA

Pod-sektor:	ISCED 1-2
Mera 2:	Mere za nepoštovanje zakona o obaveznom školovanju
Aktivnosti:	<p>Identifikuju se učenici koji su napustili školu</p> <p>Identifikuju se učenici koji ne pohađaju redovno nastavu</p> <p>Stvaraju se mehanizmi radi stimulisanja povratka dece u školske klupe</p> <p>Organizuju se sastanci sa zajednicama u vezi zakonskih odredbi o obaveznom obrazovanju</p> <p>Izrađuju se mehanizmi kažnjavanja svih onih koji odbiju da šalju decu u obavezno školovanje</p> <p>SRN monitoriše nepoštovanje zakona i o tome izveštava institucije obrazovanja</p> <p>Preduzimaju se zakonske mere prema školskom rukovodstvu ukoliko ne investava o pojavi napuštanja škole</p>
Odgovorne Institucije:	<p>MONT</p> <p>OUO</p>
Okvir e budžeta:	242.000 €
Vreme implementacije:	2009-2012.
Korisnici:	<p>Učenici koji su napustili školu</p> <p>Učenici koji neredovno pohađaju nastavu</p>
Indikatori:	<p>Broj učenika koji su na vreme upisani u školu</p> <p>Broj učenika koji su se vratili u školu</p> <p>Broj učenika koji su završili obavezno obrazovanje</p> <p>Broj učenika koji su upisani u srednju školu</p>
Podrška:	<p>FER</p> <p>IP</p> <p>Škola</p> <p>Centar za socijalni rad</p> <p>NVO</p> <p>Opštinski sud</p> <p>KPA</p>

Pod-sektor:	ISCED 0-3
Mera 3:	Koordiniranje politika i aktivnosti preko redovnih sastanka MONT-a,

	opštinskih organa, OUO i organizacija civilnog društva
Aktivnosti:	Organizuju se radionice na kojima učestvuju : MONT, OUO, RKK I NVO Harmonizuju se razvojni planovi OUO i RKK Izrađuje se zajednički plan delovanja sa prioritetima za trogodišnji period Prezentiraju se rezultati radionice pred interesnim grupama Realizacija plana nadzire se od starne OUO i RKK Izrađuje se godišnji izveštaj ovog procesa koji je sastavni deo opšteg godišnjeg izveštaja Opštine
Odgovorne Institucije:	MONT OUO RKK
Budžetski okvir:	129.500 €
Vreme implementacije:	2009-2017.
Korisnici:	Pripadnici zajednica Roma, Aškalija i Egipćana Ostale zajednice
Indikatori:	BROJ angažovanih NVO Broj realizovanih prioriteta Broj publikovanih izveštaja
Podrška:	NVO iz zajednica Roma, Aškalija i Egipćana i ostale Asociacija opština

Pod-sektor:	ISCED 0-3
Mera 4:	Razvija se partnerstvo između zajednice Roma, Aškalija i Egipćana i institucija i organizacija koje se bave problemima zaštite ljudskih prava radnika obrazovanja
Aktivnosti:	Identifikuju se organizacije i institucije koje se aktivno bave zaštitom ljudskih prava Publikuju se informacije o ovim identifikovanim institucijama i organizacijama Izrađuje se i publikuje FAQ Identifikuju se i publikuju slučajevi ugrožavanja prava radnika u obrazovanju
Odgovorne Institucije:	OUO

	MONT MPMS
Budžetski okvir:	50.200 €
Vreme implementacije:	2008. u kontinuitetu
Korisnici:	Radnici u orazovanju iz zajednice Roma, Aškalija i Egipćana
Indikatori:	Distribucija informativnog materijala Smanjuje se broj slučajeva nepoštovanja prava radnika Broj prijavljenih slučajeva Zajednica svesna svojih prava
Podrška:	NVO iz zajednice Roma, Aškalija i Egipćana Aktivne institucije i organizacije koje se bave problemima ljudskih prava

Pod-sektor:	ISCED 1-4
Mera 5:	Mera radi afirmiranja redovnog obrazovanja i zapošljavanja pripadnika zajednice Roma, Aškalija i Egipćana
Aktivnosti:	Identifikuju se učenici koji su pokazali zadovoljavajući uspeh Organizuju se dodatni kursevi radi njihove pripreme za upis u srednje škole i fakultete Stipendiranje uz monitoring Obezbeđuju se kvote za upis i zapošljavanje pripadnika zajednice Roma, Aškalija i Egipćana Organizuju se sastanci na kojima se učenici i studenti informišu o mogućnostima studiranja i zapošljavanja
Odgovorne Institucije:	MONT OUO Rektorat QPS MRSZ
Budžetski okvir:	1.444.500 €
Vreme implementacije:	2008-2015.
Korisnici:	Učenici Studenti Nastavnici

Indikatori:	Porast upisa u srednje i visoko obrazovanje Broj datih stipendija
Podrška:	MONT OUO Opština FER Privatni Universiteteti Pro-Credit Banka EZ Svaet Evrope Britanski Savet

Pod-sektor:	Obrazovanje odraslih
Mera 6:	Pružaju se programi za smanjenje stepena analfabetizma – institucionalna podrška
Aktivnosti:	Identifikuju se licencirani programi protiv analfabetizma Identifikuju se pojedinci koji nisu pohađali nastavu Organizuju se sasatanci sa ciljnim grupama radi njihovog upoznavanja sa mogućnostima opismenjavanja Organizuju se kampanje za podznanje svesti o važnosti obrazovanja Organizuju se letnje škole protiv analfabetizma U okviru Kancelarija Zajednice organizuju se kursevi za žene Obezbeđuje se stimulacija za učesnike programa
Odgovorne Institucije:	MONT OUO Škole
Budžetski okvir:	497.000 €
Vreme implementacije:	2008-2017.
Korisnici:	Pripadnici zajednice koji nemaju osnovno obrazovanje koji imaju više od 16 godina
Indikatori:	Broj pojedinaca koji su obuhvaćeni programom protiv analfabetizma Broj žena koja su obuhvaćene ovim programom Broj datih diploma

Podrška:	<p>FER UNICEF KFOS OSBE KEC "Motrat Qiriazhi" Save the Children NVO iz zajednice Roma, Aškalija i Egipćana</p>
-----------------	---

Pod-sektor:	
Mera 7:	Osnivanje centara-izvora na opštinskim nivoima
Aktivnosti:	<p>U 5 opština na Kosovu se osnivaju izvorni (edukativni) centri koji će :</p> <ul style="list-style-type: none"> • organizovati dopunske časove za učenike osnovnih škola • organizovati razne kurseve za pripadnike zajednice Roma, Aškalija i Egipćana zajednice Roma, Aškalija i Egipćana • inicirati razne kulturne i sportske aktivnosti za zajednice • organizovati programe protiv analfabetizma • uključiti roditelje u aktivnosti centara
Odgovorne Institucije:	<p>OUO Škola</p>
Budžetski okvir:	/ €
Vreme implementacije:	2008-2017.
Korisnici:	<p>Učenici Pripadnici zajednice Roma, Aškalija i Egipćana</p>
Indikatori:	<p>Broj pojedinaca koji su obuhvaćeni programom protiv analfabetizma Broj žena koje su obuhvaćene programom protiv analfabetizma Broj izdatih diploma Broj aktivnosti</p>
Podrška:	<p>FER UNICEF KFOS OSBE KEC NVO "Motrat Qiriazhi" Save the Children NVO iz zajednice Roma, Aškalija i Egipćana</p>

STRATEŠKI CILJ 4

Razvijanje svesti kod zajednice i zainteresovanih strana radi pružanja pomoći obrazovanju pripadnika zajednice Roma, Aškalija i Egipćana

Pod-sektor:	ISCED 1-3
Mera 1:	Organizovanje vannastavnih , kulturo-sportskih aktivnosti
Aktivnosti:	Osniva se grupa za kulturu u školi koju čine nastavnici, učenici i roditelji Osniva se sportsko društvo(klub) u školi Izrađuje se školski plan slobodnih aktivnosti koje imaju multietnički karakter Imenjuje se odgovorni za realizaciju ovog programa Formira se budžet za podršku Organizuju se slobodne aktivnosti u skladu sa interesima zajednice .
Odgovorne Institucije:	Škola
Budžetski okvir:	600.000 €
Vreme implementacije:	2008-2011.
Korisnici:	Učenici osnovnih i srednjih škola Roditelji Talentovani učenici Nastavnici
Indikatori:	Broj realizovanih aktivnost Broj učenika koji su obuhvaćeni ovim aktivnostima Broj nastavnika koji su obuhvaćeni ovim aktivnostima Broj mladih koji su obuhvaćeni ovim aktivnostima
Podrška:	DKS NVO iz zajednice Roma, Aškalija i Egipćana Sportsko-kulturni klubovi i društva OSBE UNICEF Save the Children

Pod-sektor:	ISCED 1-3
Mera 2:	Razmatranje postojećih školskih testova i izadavanje novih

Aktivnosti:	<p>Ekspertskim grupama se priključuju pripadnici zajednice Roma, Aškalija i Egipćana</p> <p>Podnosi se izveštaj nakon razmatranja tekstova i daju se preporuke o izmenama</p> <p>U predmetima Istorije i Građansko vaspitanje dodaju se nove programske jedinice koje promovišu vrednosti tradicije i indentiteta zajednice Roma, Aškalija i Egipćana .</p> <p>Štampanje novih izdanja</p> <p>Izrađuju se novi školski tekstovi sa elementima iz kulture i istorije zajednice Roma, Aškalija i Egipćana</p>
Odgovorne Institucije:	MONT
Budžetski okvir:	20.000 €
Vreme implementacije:	2008-2010.
Korisnici:	<p>Učenici</p> <p>Nastavnici</p> <p>Zajednice</p>
Indikatori:	<p>Razmatrani teskstovi i napomene</p> <p>Nova i stara izdanja</p>
Podrška:	<p>Izdavačke kuće</p> <p>Fond za obrazovanje Roma</p> <p>KFOS</p> <p>OSBE</p>

Pod-sektor:	ISCED 1-3
Mera 3:	Promovisanje vrednosti iz nasleđa i indentiteta zajednica Roma, Aškalija i Egipćana
Aktivnosti:	<p>Praznici zajednice Roma, Aškalija i Egipćana postaju sastavni deo školskih vannastvnih aktivnosti i manifestacija</p> <p>Identifikuju se organizacije koje se bave promovanjem i afirmisanjem multietničkih i multikulturnih vrednosti</p> <p>Organizuju se aktivnosti sa vaspitno-obrazovnim sadržajem</p> <p>Organizuju se radionice sa nastavnicima, učenicima i roditeljima koji rade na promociji tolerancije , mira i demokratije</p> <p>U saradnji sa zajednicama organizuju se stalne kampanje za promociju multikulturnih vrednosti</p>

	<p>Ekspertska grupa za školske testtove u saradnji sa MONT-om predlaže, izrađuje, proširuje i određuje programske sadržaje za predmete Istorje i Građansko vaspitanje</p> <p>Štampaju se dopunska izdanja</p> <p>Organizuju se promotivne kampanje</p> <p>Štampaju se materijali koji promovišu vrednosti zajednice Roma, Aškalija i Egipćana</p> <p>Planiraju se aktivnosti koje postaju deo školskih kalendar</p>
Odgovorne Institucije::	<p>MONT</p> <p>OUO</p> <p>Škola</p>
Budžetski okvir:	335.500 €
Vreme implementacije:	2008-2017.
Korisnici:	<p>Učenici</p> <p>Nastavnici</p> <p>Škola</p> <p>Zajednice Roma, Aškalija i Egipćana</p> <p>Ostale zajednice</p>
Indikatori:	<p>Broj identifikovanih organizacija</p> <p>Broj izrađenih programa</p> <p>Broj učesnika u radionici</p> <p>Broj izdatih školskih testtova</p> <p>Distribuirani materijali po školama i zajednicama</p> <p>Broj organizovanih kampanji</p> <p>Broj realizovanih aktivnosti</p> <p>ZKK</p> <p>MKRS</p> <p>Lokalne NVO</p> <p>USAID</p> <p>FER</p> <p>ANUK(Akademija Nauke i Umetnosti Kosova)</p> <p>KF za Rome , Aškalije i Egipćane</p>
Podrška	<p>ZKK</p> <p>MKOS</p>

	<p>Lokalne NVO</p> <p>USAID</p> <p>FER</p> <p>ANUK(Akademia nauka i umetnosti Kosova)</p> <p>NVO iz zajednice Roma, Aškalija i Egipćana</p>
--	--

Pod-sektor:	ISCED 1-3
Mera 4:	Izgradnja odnosa poverenja između škole i porodice
Aktivnosti:	<p>Formira se grupa koja posećuje porodice učenika koju čine: nastavnici , predstavnici NVO – a iz zajednice Roma, Aškalija i Egipćana i socijalni radnici</p> <p>Stvaraju se mogućnosti za stimulaciju ekipe koja posećuje porodice učenika</p> <p>Izrađuje se plan za posetu</p> <p>Ekipe posećuju prodice učenika</p> <p>Otvraju se "sobe" za aktivnost i susrete- nastavnici – roditelji</p> <p>Osposobljavaju se nastavnici za rad sa roditeljima i sa decom koja imaju teskoća u savladavanju gradiva</p> <p>Izrađuje se plan ativnosti za rad sa roditeljima</p> <p>Izrađju se individualni planovi nastavnik za rad sa roditeljima i decom</p> <p>Nadgleda se proces izgradnje odnosa škola-porodica</p> <p>Publikuju se brošure o tim odnosima</p>
Odgovorne Institucije:	<p>Škola</p> <p>Savet škole</p> <p>OUO</p> <p>MONT</p>
Budžetski okvir:	851.000 €
Vreme implementacije:	2008-2012.
Korisnici:	<p>Učenici koji su sa problemima u čenju</p> <p>Učenici sa posebnim potrebama</p> <p>Porodice</p> <p>Nastavnici</p>

Indikatori:	<p>Broj kućnih poseta</p> <p>Broj poseta roditelja školi</p> <p>Prostorija namenjena susretim roditelja i nastavnika</p> <p>Broj osposobljenih nastavnika za rad sa roditeljima i decom sa specijanim potrebama</p> <p>Broj pulikovanih brošura</p>
Podrška:	<p>FER</p> <p>KPA</p> <p>QPS</p> <p>Save the Children</p> <p>UNICEF</p> <p>OSBE</p> <p>MRGI (Minority Rights Group Interantional)</p> <p>KF za Rome , Aškalije i Egipćane</p> <p>KEC</p>

6. Budžet Strategije

Izvršeni obračun pokazuje da se za realizaciju Strategije u periodu 2007-2012. predviđa suma u vredosti od 13,919,010 EUR čija se struktura navodi u tabeli 1.

Tabela 1. Projektovani izvori za realizaciju Strategije u periodu 2007-2012

Izvor prihoda	Suma (EUR)	%
Budžet Kosova	7,717,545	55.4%
Donacije i finansijska podrška	5,218,750	37.5%
Sopstveni opštinski prihodi	982,715	7.1%
Ukupno	13,919.010	100%

U tabeli 2 je dat pregled projektovanih troškova prema kategoriji izvora prihoda i troškova, dok je u tabelama 3-5 dat pregled potrebnih troškova za realizaciju specifičnih strateških ciljeva za period 2007-2012.

Tabela 2. Pregled troškova prema troškovnim kategorijama izvora prihoda

Br.	Opis	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Ukupno
Kapitalni troškovi	Budžet Kosova	0	12,000	12,000	28,800	154,800	160,800	368,400
	Donacije i finansijska pomoc	0	150,000	300,000	950,000	650,000	650,000	2,700,000
	Prihodi AP na centralnom nivou	0	0	0	0	0	0	0
	Sopstveni prihodi opstina	0	0	0	0	0	0	0
	Ostali izvori	0	0	0	0	0	0	0
	Ukupno-kapitalni troškovi	0	162,000	312,000	978,800	804,800	810,800	3,068,400
Robe i usluge	Budžet Kosova	2,000	636,988	752,248	863,998	1,112,638	1,306,575	4,674,445
	Donacije i finansijska pomoc	33,000	625,888	672,588	521,588	238,688	61,000	2,152,750
	Prihodi AP na centralnom nivou	0	0	0	0	0	0	0
	Sopstveni prihodi opstina	14,715	19,300	24,300	104,800	109,800	109,800	382,715
	Ostali izvori	0	0	0	0	0	0	0
	Ukupno - robe i usluge	49,715	1,282,175	1,449,135	1,490,385	1,461,125	1,477,375	7,209,910
Subvencije i transferi	Budžet Kosova	0	190,000	190,000	190,000	449,500	509,500	1,529,000
	Donacije i finansijska pomoc	0	27,000	139,500	199,500	0	0	366,000
	Prihodi AP na centralnom nivou	0	0	0	0	0	0	0
	Sopstveni prihodi opstina	0	120,000	120,000	120,000	120,000	120,000	600,000
	Ostali izvori	0	0	0	0	0	0	0
	Ukupno-Subvencije i transferi	0	337,000	449,500	509,500	569,500	629,500	2,495,000
Plate i dodaci	Budžet Kosova	0	69,600	153,600	278,700	307,500	336,300	1,145,700
	Donacije i finansijska pomoc	0	0	0	0	0	0	0
	Prihodi AP na centralnom nivou	0	0	0	0	0	0	0
	Sopstveni prihodi opstina	0	0	0	0	0	0	0
	Ostali izvori	0	0	0	0	0	0	0
	Ukupno-Plate i dodaci	0	69,600	153,600	278,700	307,500	336,300	1,145,700
UKUPNO	Budžet Kosova	2,000	908,588	1,107,848	1,361,498	2,024,438	2,313,175	7,717,545
	Donacije i finansijska pomoc	33,000	802,888	1,112,088	1,671,088	888,688	711,000	5,218,750
	Prihodi AP na centralnom nivou	0	0	0	0	0	0	0
	Sopstveni prihodi opstina	14,715	139,300	144,300	224,800	229,800	229,800	982,715
	Ostali izvori	0	0	0	0	0	0	0
	UKUPNO	49,715	1,850,775	2,364,235	3,257,385	3,142,925	3,253,975	13,919,010

Tabela 3. Poboljšanje obuhvatnosti u obrazovnje (Strateški cilj 1)

Br.	Opis	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Ukupno
Kapitalni troškovi	Budzet Kosova	0	0	0	0	0	0	0
	Donacije i finansijska pomoc	0	0	0	0	0	0	0
	Privatni izvori	0	0	0	0	0	0	0
	Sopstveni prihodi opstina	0	0	0	0	0	0	0
	Ostali izvori	0	0	0	0	0	0	0
	Ukupno-kapitalni troškovi	0	0	0	0	0	0	0
Robe i usluge	Budzet Kosova	2,000	4,000	143,000	194,750	194,750	213,500	752,000
	Donacije i finansijska pomoc	33,000	292,700	96,500	49,000	63,000	50,000	584,200
	Privatni izvori	0	0	0	0	0	0	0
	Sopstveni prihodi opstina	14,715	19,300	24,300	22,300	22,300	22,300	125,215
	Ostali izvori	0	0	0	0	0	0	0
	Ukupno - robe i usluge	49,715	316,000	263,800	266,050	280,050	285,800	1,461,415
Subvencije i transferi	Budzet Kosova	0	190,000	190,000	190,000	190,000	190,000	950,000
	Donacije i finansijska pomoc	0	0	0	0	0	0	0
	Privatni izvori	0	0	0	0	0	0	0
	Sopstveni prihodi opstina	0	0	0	0	0	0	0
	Ostali izvori	0	0	0	0	0	0	0
	Ukupno-Subvencije i transferi	0	190,000	190,000	190,000	190,000	190,000	950,000
Plate i dodaci	Budzet Kosova	0	0	0	0	0	0	0
	Donacije i finansijska pomoc	0	0	0	0	0	0	0
	Privatni izvori	0	0	0	0	0	0	0
	Sopstveni prihodi opstina	0	0	0	0	0	0	0
	Ostali izvori	0	0	0	0	0	0	0
	Ukupno-Plate i dodaci	0	0	0	0	0	0	0
UKUPNO	Budzet Kosova	2,000	194,000	333,000	384,750	384,750	403,500	1,702,000
	Donacije i finansijska pomoc	33,000	292,700	96,500	49,000	63,000	50,000	584,200
	Prihodi AP na centralnom nivou	0	0	0	0	0	0	0
	Sopstveni prihodi opstina	14,715	19,300	24,300	22,300	22,300	22,300	125,215
	Ostali izvori	0	0	0	0	0	0	0
	UKUPNO	49,715	506,000	453,800	456,050	470,050	475,800	2,411,415

Tabela 4. Sprečavanje diskriminacije i segregacije u obrazovanju (Strateški cilj 2)

Br.	Opis	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Ukupno
Kapitalni troškovi	Budzet Kosova	0	0	0	16,800	154,800	160,800	332,400
	Donacije i finansijska pomoc	0	0	150,000	650,000	500,000	500,000	1,800,000
	Privatni izvori	0	0	0	0	0	0	0
	Sopstveni prihodi opstina	0	0	0	0	0	0	0
	Ostali izvori	0	0	0	0	0	0	0
	Ukupno-kapitalni troškovi	0	0	150,000	666,800	654,800	660,800	2,132,400
Robe i usluge	Budzet Kosova	0	4,000	25,000	56,000	60,000	84,000	229,000
	Donacije i finansijska pomoc	0	96,500	101,500	69,000	24,000	5,000	296,000
	Privatni izvori	0	0	0	0	0	0	0
	Sopstveni prihodi opstina	0	0	0	37,500	42,500	42,500	122,500
	Ostali izvori	0	0	0	0	0	0	0
	Ukupno-Opstinski troškovi	0	100,500	126,500	162,500	126,500	131,500	647,500
Subvencije i transferi	Budzet Kosova	0	0	0	0	0	0	0
	Donacije i finansijska pomoc	0	0	0	0	0	0	0
	Privatni izvori	0	0	0	0	0	0	0
	Sopstveni prihodi opstina	0	120,000	120,000	120,000	120,000	120,000	600,000
	Ostali izvori	0	0	0	0	0	0	0
	Ukupno-Subvencije i transferi	0	120,000	120,000	120,000	120,000	120,000	600,000
Plate i dodaci	Budzet Kosova	0	0	0	41,100	41,100	55,500	137,700
	Donacije i finansijska pomoc	0	0	0	0	0	0	0
	Privatni izvori	0	0	0	0	0	0	0
	Sopstveni prihodi opstina	0	0	0	0	0	0	0
	Ostali izvori	0	0	0	0	0	0	0
	Ukupno-Plate i dodaci	0	0	0	41,100	41,100	55,500	137,700
UKUPNO	Budzet Kosova	0	4,000	25,000	113,900	255,900	300,300	699,100
	Donacije i finansijska pomoc	0	96,500	251,500	719,000	524,000	505,000	2,096,000
	Prihodi AP na centralnom nivou	0	0	0	0	0	0	0
	Sopstveni prihodi opstina	0	120,000	120,000	157,500	162,500	162,500	722,500
	Ostali izvori	0	0	0	0	0	0	0
	UKUPNO	0	220,500	396,500	990,400	942,400	967,800	3,517,600

Tabela 5. Kvalitetna i efikasna saradnja između relevantnih institucija i organizacija (Strateški cilj 3)

Br.	Opis	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Ukupno
Kapitalni troškovi	Budzet Kosova	0	12,000	12,000	12,000	0	0	36,000
	Donacije i finansijska pomoc	0	150,000	150,000	300,000	150,000	150,000	900,000
	Privatni izvori	0	0	0	0	0	0	0
	Sopstveni prihodi opstina	0	0	0	0	0	0	0
	Ostali izvori	0	0	0	0	0	0	0
	Ukupno-kapitalni troškovi	0	162,000	162,000	312,000	150,000	150,000	936,000
Robe i usluge	Budzet Kosova	0	462,228	538,688	557,688	844,888	996,075	3,399,565
	Donacije i finansijska pomoc	0	223,688	461,588	400,688	148,688	3,000	1,237,550
	Privatni izvori	0	0	0	0	0	0	0
	Sopstveni prihodi opstina	0	0	0	45,000	45,000	45,000	135,000
	Ostali izvori	0	0	0	0	0	0	0
	Ukupno - robe i usluge	0	685,915	1,000,275	1,003,275	1,038,575	1,044,075	4,772,115
Subvencije i transferi	Budzet Kosova	0	0	0	0	259,500	319,500	579,000
	Donacije i finansijska pomoc	0	27,000	139,500	199,500	0	0	366,000
	Privatni izvori	0	0	0	0	0	0	0
	Sopstveni prihodi opstina	0	0	0	0	0	0	0
	Ostali izvori	0	0	0	0	0	0	0
	Ukupno-Subvencije i transferi	0	27,000	139,500	199,500	259,500	319,500	945,000
Plate i dodaci	Budzet Kosova	0	69,600	153,600	237,600	266,400	280,800	1,008,000
	Donacije i finansijska pomoc	0	0	0	0	0	0	0
	Privatni izvori	0	0	0	0	0	0	0
	Sopstveni prihodi opstina	0	0	0	0	0	0	0
	Ostali izvori	0	0	0	0	0	0	0
	Ukupno-Plate i dodaci	0	69,600	153,600	237,600	266,400	280,800	1,008,000
UKUPNO	Budzet Kosova	0	543,828	704,288	807,288	1,370,788	1,596,375	5,022,565
	Donacije i finansijska pomoc	0	400,688	751,088	900,088	298,688	153,000	2,503,550
	Prihodi AP na centralnom nivou	0	0	0	0	0	0	0
	Sopstveni prihodi opstina	0	0	0	45,000	45,000	45,000	135,000
	Ostali izvori	0	0	0	0	0	0	0
	UKUPNO	0	944,515	1,455,375	1,752,375	1,714,475	1,794,375	7,661,115

Tabela 6. Podizanje svesti i spremnost relevantnih faktora da potpomognu obrazovno-vaspitne procese(Stateski cilj 4)

Br.	Pershkrimi	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Ukupno
Kapitalni troškovi	Budzet Kosova	0	0	0	0	0	0	0
	Donacije i finansijska pomoc	0	0	0	0	0	0	0
	Privatni izvori	0	0	0	0	0	0	0
	Sopstveni prihodi opstina	0	0	0	0	0	0	0
	Ostali izvori	0	0	0	0	0	0	0
	Ukupno-kapitalni troškovi	0	0	0	0	0	0	0
Robe i usluge	Budzet Kosova	0	166,760	45,560	55,560	13,000	13,000	293,880
	Donacije i finansijska pomoc	0	13,000	13,000	3,000	3,000	3,000	35,000
	Privatni izvori	0	0	0	0	0	0	0
	Sopstveni prihodi opstina	0	0	0	0	0	0	0
	Ostali izvori	0	0	0	0	0	0	0
	Ukupno - robe i usluge	0	179,760	58,560	58,560	16,000	16,000	328,880
Subvencije i transferi	Budzet Kosova	0	0	0	0	0	0	0
	Donacije i finansijska pomoc	0	0	0	0	0	0	0
	Privatni izvori	0	0	0	0	0	0	0
	Sopstveni prihodi opstina	0	0	0	0	0	0	0
	Ostali izvori	0	0	0	0	0	0	0
	Ukupno-Subvencije i transferi	0	0	0	0	0	0	0
Plate i dodaci	Budzet Kosova	0	0	0	0	0	0	0
	Donacije i finansijska pomoc	0	0	0	0	0	0	0
	Privatni izvori	0	0	0	0	0	0	0
	Sopstveni prihodi opstina	0	0	0	0	0	0	0
	Ostali izvori	0	0	0	0	0	0	0
	Ukupno-Plate i dodaci	0	0	0	0	0	0	0
UKUPNO	Budzet Kosova	0	166,760	45,560	55,560	13,000	13,000	293,880
	Donacije i finansijska pomoc	0	13,000	13,000	3,000	3,000	3,000	35,000
	Prihodi AP na centralnom nivou	0	0	0	0	0	0	0
	Sopstveni prihodi opstina	0	0	0	0	0	0	0
	Ostali izvori	0	0	0	0	0	0	0
	UKUPNO	0	179,760	58,560	58,560	16,000	16,000	328,880

Tokom analiziranja izrade Budžeta treba obratiti pažnju na to da je dobar deo ovde predviđenih troškova za marginalizovane zajednice, uključujući i zajednice Roma, Aškalija i Egipćana, već predviđen Budžetom za realizaciju Strategije za preduniverzitesko obrazovanje 2007-2017. i Strategijom za Razvoj Visokog Školstva na Kosovu 2005-2015. Urađene kalkulacije pokazuju da je godišnji prosek projektovanih javnih troškova za obrazovanje za period 2007-2012. 5.5-5.8% Nacionalnog Bruto Produkta, u zavisnosti od dinamike ekonomskog razvoja zemlje.

Uticao ove Strategije na rast troškova je relativno mali, ali efekat koji će imati kod zajednice Roma, Aškalija i Egipćana može biti značajan. Ukoliko se uzme da će u bliskoj budućnosti oko 10.000 dece iz zajednice Roma, Aškalija i Egipćana biti obuhvaćeno sistemom obrazovanja na Kosovu, onda godišnji prosek troškova koje treba dodatno obezbediti po glavi učenika/studenta pripadnika zajednice Roma, Aškalija i Egipćana je 140 EUR, što je za oko 45% više od proseka javnih troškova projektovanih po glavi učenika/studenata na Kosovu bez obzira na etničku pripadnost ili socijalni status i koji iznosi 310 EUR/godišnje.

DODATAK:

Lista učesnika

	Ime	Institucija/Profesija	Mesto
1	Agim Gashi	Lokalna Kancelarija za Komunitete	Klina
2	Arben Shala	KEC	Prizren
3	Bashkim Ibishi	Kosovski Forum za Rome, Aškalije i Egipćane	Peć
4	Bashkim Kurti	ZKK	Đakovica
5	Bekim Syla	Kosovski Forum za Rome, Aškalije i Egipćane	Priština
6	Daut Qylangji	Kosovski Forum za Rome, Aškalije i Egipćane	Prizren
7	Drita Haxhaj	MONT	MONT
8	Drita Kadriu	KEC	Mitrovic
9	Enesa Kadić	MONT	Priština
10	Fetah Kasumi	MONT	Priština
11	Halil Qerimi	NVO "Rrezet e Arta"	Kosovo Polje
12	Keriman Sadikay	Kancelarija Premijera	Priština
13	Kujtim Paqaku	NVO "Rromani Baxt"	Prizren
14	Mejreme Ymeri	KEC	Gnjilane
15	Menderez Dukaj	Nastavnik	Vučitrn
16	Muhamet Arifi	NVO "Balkan Sunflower"	Kosovo Polje
17	Nexhip Menekshe	Kosovski Forum za Rome, Aškalije i Egipćane	Prizren/KRAF
18	Nyvit Drançolli	KEC	Pejë
19	Osman Osmani	Kosovski Forum za Rome, Aškalije i Egipćane	Prizren
20	Petrit Tahiri	KEC	Priština
21	Petrit Berisha	Student	Xërxe, Orahvac
22	Qazim Rahmani	NVO "Shoqëria"	Uroševac
23	Sakibe Jashari	UNMIK	Uroševac
24	Sami Qerimi	Nastavnik	Gnjilane
25	Selahetin Dudaku	Centar zajednice Aškalija	Dubrava, Uroševac
26	Shefki Osmani	Nastavnik	Shtime, Gnjilane
27	Shpresa Agushi	Kosovski Centar za pitanja polova	Priština
28	Shqipe Abazi	KEC	Priština
29	Zef Osmani	ZRA	Đakovica

Financirano od

SOROS

Fondacioni i Kosovës për Shoqëri të Hapur
Kosova Foundation for Open Society